

VAASA
SUVILAHTI, SCHÄFERIVIKEN
Vedenalaisten muinaisjäännösten
inventointiraportti

Museovirasto, Meriarkeologian yksikkö
Mari Salminen 14.9.2006

Sisällysluettelo

Arkistotiedot	2
Johdanto.....	3
Suvilahden sijainti ja tutkimushistoria.....	4
Inventoinnin kenttätyöt.....	4
Kenttätöiden tulokset.....	5
Kartta- ja kuvaluettelo.....	6
Kartat	
1. Peruskarttaote, johon merkattu inventointireitti.....	7
2. Ilmakuva, jossa rakennussuunnitelma sekä inventointireitti.....	8
Liitteet	
1. Kenttähuomiot sijaintitietoineen	
2. Schäferivikenin rakennustyösuunnitelma	
3. Hietalahden läjitysalue-suunnitelma ja jälkihoidon periaatteet	
4. Länsi-Suomen ympäristölupaviraston lupapäätös	
5. Pohjanmaan museon suorittama Suvilahden kulttuuriympäristön täydennysinventointi	
6. Pohjanmaan museon Suvilahden asunomessukaavan tarkistuskäyntilausunto	

Arkistotiedot

Kunta: Vaasa

Omistaja: Vaasan kaupunki

Tutkimuksen laatu: Vedenalaisten muinaisjäännösten inventointi

Ajoitus: Kaikki

Peruskartta: Karttalehti 1331 11A

Tutkimuslaitos: Museovirasto, Meriarkeologian yksikkö

Tutkimuksen johtaja: Tutkijat Maija Matikka ja Matias Laitinen, apulaistutkija Mari Salminen

Kenttätyöaika: 14.9.2006

Tutkitun alueen laajuus: noin 3 ha

Tutkimuksen rahoittaja: Vaasan kaupunki

Tutkimushistoria: Suvilahden rakennusinventointi, Pohjanmaan museo 1995
Suvilahden kulttuuriympäristön täydennysinventointi, Pohjanmaan museo 2005
Kotiseutututkijoiden haastatteluita, tarkistuskäynti, Pohjanmaan museo 2006

Alkuperäinen raportti: Museoviraston meriarkeologian yksikkö, vedenalaislöytöjen arkisto

Kopio (ilman liitteitä 2-6): Museoviraston aluetoimipiste, Vaasa
Pohjanmaan museo, Vaasa
Asuntomessutoimisto, Vaasa

Johdanto

Vaasan kaupunki järjestää Asuntomessut 2008 Suvilahden alueella. Rakennushankkeeseen kuuluu maalla suoritettavien töiden lisäksi myös vesialueiden täyttämistä ja ruoppaamista, tekosaarten rakentamista ja massojen sijoittamista läjitysaltaisiin. Suvilahti on ollut 1300-luvulta lähtien kulttuurihistoriallisesti vilkasta aluetta, jossa saattaa todennäköisesti sijaita myös vedenalaisia muinaisjäännöksiä. Rakennustöille tarvittavan Länsi-Suomen ympäristölupaministeriön lupapäätöksen (Nro 98/2004/4, Dnro LSY-2005-Y-357) ehtona oli mm. Museoviraston vaatima silmämääräinen kulttuurihistoriallisten kohteiden inventointi Suvilahden Schäferivikenin vesialueella. Inventoinnin suoritti noin kolmen hehtaarin alueella 14.9.2006 Meriarkeologian yksikön apulaistutkija Mari Salminen. Muinaismuistolain 15 § perustuen inventoinnin rahoittaa rakennustöiden toteuttaja eli Vaasan kaupungin Asuntomessutoimisto. Asuntomessutoimisto maksoi 675 € apulaistutkijan suorittamasta inventoinnista ja siihen kuuluvista jälkitöistä (yht. 10 tuntia a' 64,50 €, päiväraha 30 €) sekä apulaistutkijan matkakulut Helsingistä Vaasaan (303,49 €).

Ruoppausmassojen läjitys tapahtuu Schäferivikenin lisäksi Hietalahden käytöstä poistuvan venesataman päälle. Venesatamaa on aikaisemmin ruopattu sekä sen vieressä sijaitsee vanhempi lähitysalue, joten läjityksen alle jäävää vesialuetta ei katsottu tarpeelliseksi inventoida kulttuurihistoriallisten kohteiden varalta.

Suvilahden kulttuurihistoriallinen ympäristö sekä tutkimushistoria

Suvilahden alueen inventoinnin on suorittanut Pohjanmaan museo. Vuonna 1995 alueella tehtiin rakennusinventointi, jota täydennettiin vuonna 2005 asuntomessusuunnitelmien johdosta. Täydennysinventoinnissa kartoitettiin myös vanhat kivijalat ja -aidat, laiturit ja kaivot. Vesialuetta ei kuitenkaan tarkastettu. Lisäksi Pohjanmaan museon tutkijat selvittivät vuonna 2006 arkistotutkimuksin ja suullista perimää keräten mahdollisia vesialueilla sijaitsevia kohteita.

Suvilahden eteläpuolella sijaitsevan Vanhan Vaasan asutushistoria ulottuu 1300-luvun alkupuolelle. Alueelle alettiin rakentaa 1370-luvulla Korsholman linnaa. Vanhaan Vaasaan vievä laivareitti on kulkenut aivan nykyisen Suvilahden Schäferivikenin eteläpuolelta. Väylä on ollut käytössä vielä runsas sata vuotta sitten. 1700-luvulla Suvilahden eteläosissa toimi pikitehdas, joka on jäänyt nykyisen teollisuusalueen alle. Krimin sodan ajalta ovat Suvilahden eteläosan vesialueella sijaitsevat Patterniemen varustukset sekä salakarikko. Salakarikon eteläpuolella on myös jäänteitä 1660-luvulla puisista paaluista rakennetusta aallonmurtajasta. Schäferivikenin vesialueen eteläosassa pitäisi myös olla rajakivi vuodelta 1605.

Alueella on ollut huvila-asutusta, vanhimmat huvilat ovat 1840-luvulta. Esimerkiksi Suvilahden pohjoispuolella sijaitsee kulttuurihistoriallisesti merkittävä Hietalahdenpuisto, jonka keskellä sijaitsee Hietalahden villa.

Inventoinnin kenttätyöt

Vesialueen inventoinnin suoritti 14.9.2006 Museoviraston meriarkeologian yksikön apulaistutkija Mari Salminen. Inventoinnin suunnitteluun osallistuivat meriarkeologian yksiköstä tutkijat Maija Matikka sekä Matias Laitinen. Asuntomessutoimistolta inventoinnissa olivat mukana Keijo Ullakko sekä Ari Mäkelä. Asuntomessutoimisto hankki paikalle inventoinnissa käytetyn soutuvene.

Schäferiviken on karikkoista sekä voimakkaasti ruovikoitunutta aluetta, vedenkorkeuden ollessa pääsääntöisesti alle metrin. Vesialuetta peittää pohjalla paksu mutakerros. Pohjan topografian (karikkoisuus) sekä mataluuden johdosta vesialueen inventoinnissa ei voida käyttää viistokaikuluotainta. Kaavoitetun asuntomessualueen vesialat tarkastettiin silmämääräisesti soutuveneestä käsin. Apuna käytettiin ns. sondaustikkua, jolla sondattiin pohjamutaa. Sondaustikun vastuksessa tuntevan eron avulla voidaan havaita pohjassa mahdollisesti olevia rakennneosia. Sondausta suoritettiin maaston mahdollistamalla alueella. Rakennusalueella oleville kahdelle saarelle noustiin maihin inventointia tekemään.

Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin myös asuntomessualueeksi kaavoitetun alueen ulkopuolella sijaitseva karikko, jossa Pohjanmaan museon tietojen mukaan saattaa sijaita vuodelta 1605 oleva 2,5 x 2,5m olevan hirsiarinan ympäröivä rajakivi.

Vesialueiden inventoinnin jälkeen tarkastettiin lisäksi ranta-alue kävelemällä se läpi. Koko tarkastettu alue paikannettiin GPS-paikantimen avulla. Reitti löytyy karttaliitteistä 1. ja 2., kenttähuomiot sijaintitietoineen liitteestä 1.

Kenttätöiden tulokset

Inventoinnissa ei havaittu vedenalaisia tai ranta-alueella olevia muinaisjäännöksiä. Myöskään asuntomessualueeksi kaavoitetun alueen ulkopuolella sijaitsevalla karikolla ei havaittu selkeää rajakiveä eikä jäänteitä mahdollisesta hirsiarinasta. Idänpuoleisella rannalla aivan kaavoitetun alueen reunalla sijaitsi veneenjättöpaikan vieressä todennäköisesti laiturista jääneet muutamat laudat (kts. sijainti liitteestä 1, kuvat MA200602:10.6 ja 7). Vaikka inventoinnissa ei havaittu muinaisjäännöksiä, vesialuetta pohjalla peittävä paksu mutakerros on kuitenkin saattanut haudata niitä alleen.

Museovirasto ilmoitti Vaasan kaupungille osoitetussa lausunnossaan, että rakennustöille ei ole meriarkeologian yksikön näkökulmasta estettä. Jos töiden aikana paljastuu esimerkiksi mutakerroksen alta muinaisjäännökseen viittaavia löytöjä, rakennuttajan on oltava välittömästi yhteydessä Museovirastoon.

Karttaluettelo

1. Peruskarttaote, johon merkattu inventointireitti
2. Ilmakuva, jossa rakennussuunnitelma sekä inventointireitti

Kuvaluettelo

Kuvanro.	Kuvatyyppi	Aihe	Kuvaaja	Pvm.
MA200602:1	väridia	Itäisimmän ns.”Terapiapuisto”-saaren ja mantereen väli, kuvattu etelästä pohjoiseen.	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:2	väridia	Ruovikkoa lahdella, puustossa näkyy aukko huoltotien kohdalla. Kuvattu pohjoiseen päin.	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:3	väridia	Lahdella mantereelle päin lounaasta koilliseen kuvattu.	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:4	väridia	Lahden ulkopuolelta (lounaasta) kuvattu lahdelle päin. Maissa näkyy tonttien rajamerkkejä.	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:5	väridia	Lahden ulkopuolelta olevalta karikolta kuvattu lahdelle päin lounaasta koilliseen.	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:6	väridia	Asuntomessutoimiston Ari Mäkelä. Taustalla vasemmalla ”Terapiapuisto”-saari.	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:7	väridia	Kuvattu maalta etelään päin. Oikealla Ahvenniemi, vasemmalla läntisin saari (Lammassaari).	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:8	väridia	Kuvattu Ahvenniemeltä itään päin. Keskellä Lammassaari, vasemmalla lahtea.	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:9	väridia	Kuvattu Ahvenniemeltä itään päin. Oikealla Lammassaari, vasemmalla lahti.	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:10.1	digitaalikuva	Lammassaaresta ”Terapiapuisto”-saareen eli itään päin kuvattu.	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:10.2	digitaalikuva	Lammassaaresta pohjoiseen mantereelle päin kuvattu.	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:10.3	digitaalikuva	Lammassaaresta länteen Ahvenniemeen päin kuvattu.	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:10.4	digitaalikuva	”Terapiapuisto”-saarelta kuvattu länteen: Lammassaari ja oikealla lahtea.	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:10.5	digitaalikuva	”Terapiapuisto”-saarelta kuvattu koilliseen mantereelle päin, ruovikkoa.	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:10.6	digitaalikuva	Idänpuoleisella rannalla mantereen puolella veneenjättöpaikalla laiturin jämiä.	Mari Salminen	14.9.06
MA200602:10.7	digitaalikuva	Idänpuoleisella rannalla mantereen puolella veneenjättöpaikalla laiturin jämiä.	Mari Salminen	14.9.06

1. Peruskarttaote, johon merkattu inventointireitti

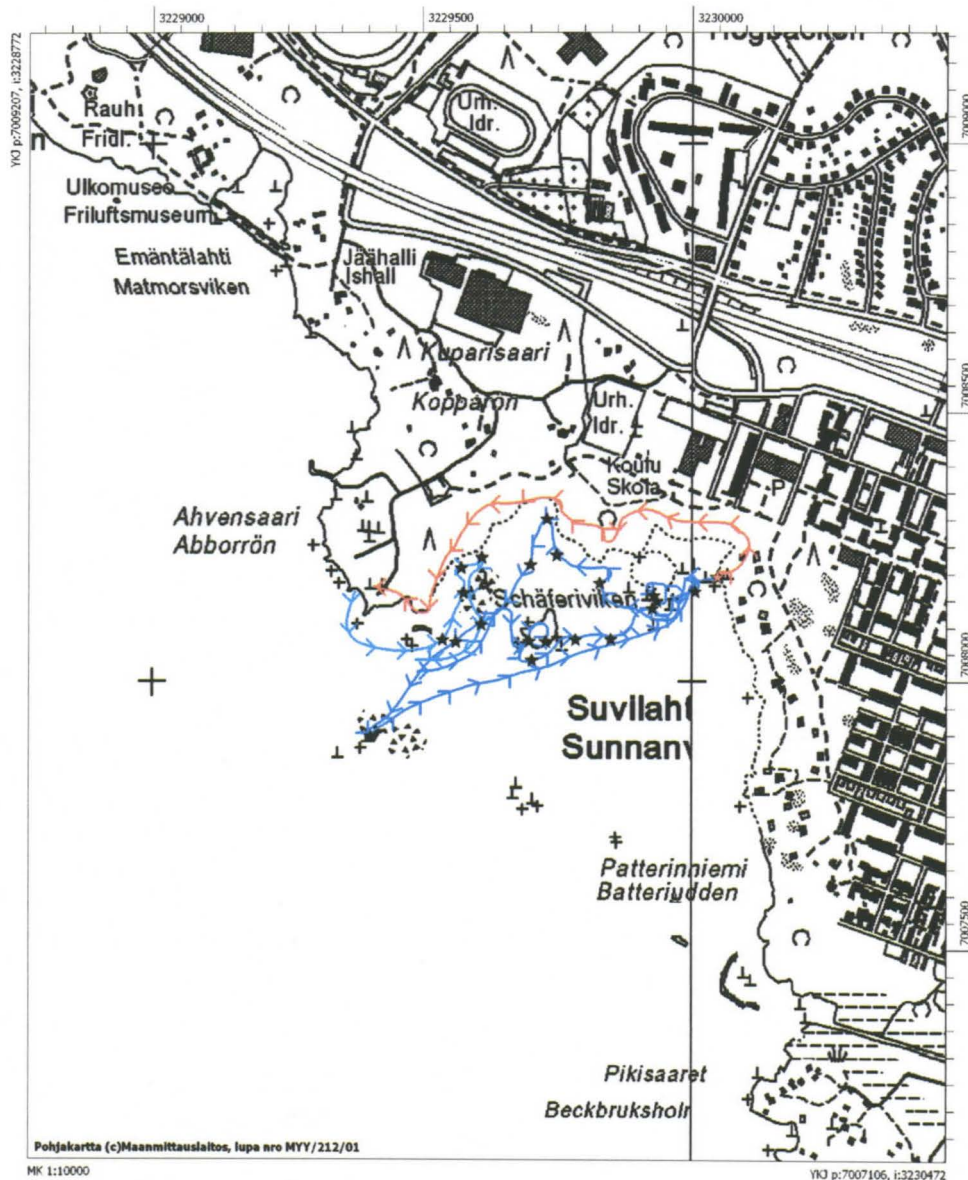
Vaasa, Suvilahti, Schäferiviken

Museovirasto, meriarkeologian yksikkö

Mari Salminen, 14.9.2006

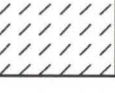
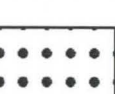
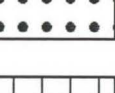
Vaasan kaupungin vesirakennustöiden edellyttämä vesialuiden inventointi.

Länsi-Suomen Ympäristölupavirasto lupa nro 98/2006/4.

2. Ilmakuva, jossa rakennussuunnitelma sekä inventointireitti

	MASSANVAIHTO IMURUOPPAUS
	MASSANVAIHTO KAIVAMALLA
	SYVÄSTABILOINTI
	TÄYTTÖ KAIVU- MASSOILLA
	RUOVIKOITUVA ALUE VÄHÄISIÄ TÄYTTÖJÄ

Kaup.osa VAASA	Kortteli	Tontti	Alue	Viranomaisen arkistointimerkintöjä		
Rakennustoimenpide POHJARAKENNUS				Pilrustuslaji		
Tilaaja VAASAN KAUPUNKI				Työn nimi VESILAIN MUKAINEN LUPAHAKEMUS		
JAAKKO PÖYRY INFRA PSV-Maa ja Vesi Tutkijantie 2A, PL20, 90571 OULU puh. 08-8869 222 fax 08-8869 250 email: etunimi.sukunimi@poyry.fi				Pilrustuksen sisältö		Mittakaava
				ALUERAKENTAMINEN VE3		1:2000
Suunn.	Tark.	Työnumero		Pilrustusnumero	Muutos	
Pvm. 16.6.2006	Tiedosto ALUERAKENTAMINEN VE3	9M050512		LIITE 1		

Liitteet

Liite 1. Kentällä otetut sijaintitiedot (GPS Garmin 76, WGS 84) sekä huomiot.

Way point	Koordinaatit WGS 84	Huomioita
23	N63°04,4488' E021°38,4616'	Syvyys 0,8 m; mutaa; lähellä täyttömaan reunaa
24	N63°04,4972' E021°38,4990'	Syvyys 0,7 m; mutaa; karikon länsipuolella, ruovikon rajalla
25	N63°04,5222' E021°38,4891'	Syvyys 0,4 m; mutaa; ruovikon rajalla, länsimmäinen tontti
26	N63°04,5341' E021°38,5323'	Syvyys 0,4; mutaa, vene jää jumiin;
27	N63°04,4673' E021°38,5431'	Syvyys 1,0 m; mutaa; tulevan ponttoonisillan ulkopuolella
28	N63°04,4545' E021°38,6513'	Lammassaaren lounaisranta
29	N63°04,4553' E021°38,6868'	Lammassaaren itäranta, saarta ympäröi tiheä ruovikko, saarella siirtolohkareita ja kasvillisuutta (leppiä, vadelmaa, pihlajaa); ei muinaisjäännöksiä
30	N63°04,4356' E021°38,6609'	Lammassaaren eteläpuolella oleva paalu suodatinkangasta varten, edetään ”suodatinkangasreittiä” itäänpäin.
31	N63°04,4598' E021°38,7519'	Syvyys 0,9 m; mutaa
32	N63°04,4628' E021°38,8287'	Pieni ja tiheä kaislakeskittymä; mutaa
33	N63°04,4974' E021°38,9148'	”Terapiapuisto”-saaren rantautumispaikka
34	N63°04,5052' E021°38,9232'	Saaren itäranta
35	N63°04,5101' E021°38,9151'	Saaren pohjoisranta; Tiheä ruovikko saaren ympärillä jatkuu mantereelle saakka; ei havaittavissa muinaisjäännöksiä
36	N63°04,5178' E021°39,0058'	Syvyys 0,6 m; Lahden pohjukkaa rakennusalueen itäreunalla; karikkoista; edessä oleva alue jää täyttökannaksen alle
37	N63°04,5186' E021°38,7951'	Mutaa; sisälahdella terapiapuisto –saaren länsipuolella
38	N63°04,5425' E021°38,6953'	Mutaa; sisälahdella
39	N63°04,5779' E021°38,6675'	Syvyys 0,4 m; Kaislaton alue huvilan edustalla; mutaa
40	N63°04,5311' E021°38,6398'	Syvyys 0,6 m; keskellä lahtea; mutaa
41	N63°04,4476' E021°38,4906'	Mutaa; ponttonisillan ulkopuolella
42	N63°04,3459' E021°38,3214'	Mahdollinen vesialueen rajakivipaikka, ei havaintoja hirsiarinasta tms.
43	N63°04,5337' E021°39,0533'	Maihinnousupaikka, laiturin jäänteet: muutama lauta pohjalla sekä kiveen laituria varten porattuja reikiä.
44	N63°04,5348' E021°39,0526'	Maihinnousupaikka, laiturin jäänteet: muutama lauta pohjalla sekä kiveen laituria varten porattuja reikiä.

LÄNSI-SUOMEN
YMPÄRISTÖLUPAVIRASTO

Helsinki

LUPAPÄÄTÖS

Nro 98/2006/4
Dnro LSY-2005-Y-357
Annettu julkipanon jälkeen
30.8.2006

ASIA

Vesialueen täyttäminen ja ruoppaaminen, tekosaarten rakentaminen ja massojen sijoittaminen läjitysaltaisiin sekä töiden aloittaminen ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä, Vaasa

LUVAN HAKIJA

Vaasan kaupunki

HAKEMUS

Vaasan kaupunki on ympäristölupavirastoon 24.11.2005 toimittamassaan ja myöhemmin täydentämässään hakemuksessa pyytänyt lupaa vesialueen täyttämiseen ja ruoppaamiseen, tekosaarten ja siltojen rakentamiseen Schäferivikenissä Suvilahden alueella sekä massojen läjittämiseen Schäferivikenissä ja Hietalahdessa Vaasan kaupungissa. Lisäksi hakija on pyytänyt lupaa töiden aloittamiseen ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä.

SUUNNITELMA

Hankkeen tarkoitus

Vaasan kaupunki järjestää asuntomessut Suvilahden kaupunginosassa Vaasan kaupungissa vuonna 2008. Asuntomessualue rakennetaan Suvilahden länsiosaan, Eteläiseen Kaupunginselkään kuuluvan merialueen matalan ja ruovikoituneen Schäferivikenin ranta-alueelle sekä osittain sen täytettävälle vesialueelle. Rantaviiva on nykyisellään epämääräinen. Rannan virkistyskäyttöarvo on voimakkaasta ruovikoitumisesta johtuen nykyisellään vähäinen. Alueelle rakennetaan omakotitaloja, asunto-osakeyhtiömuotoisia pientaloja ja kerrostaloja, joihin tulee noin 300 asuntoa noin 1 000 asukkaalle. Kaavaluonnoksessa rakentamiseen ja virkistyskäyttöön osoitettujen alueiden kokonaispinta-ala on lähes 18 ha tekosaarineen ja rakennettava kerrosala on noin 31 000 m².

Kuvaus alkuperäisestä hankkeesta

Yleiskuvaus

Schäferivikenin vesialueen ruopattavan ja täytettävän vesialueen pinta-ala on noin 3 ha. Lisäksi paikallisia ruoppauksia suoritetaan noin 1,4 ha:n suuruisella vesialueella. Pehmeät ruoppausmassat läjitetään Hietalahden venesatamaan rakennettavaan selkeytysaltaaseen ja Schäferivikenin suulle suunniteltujen tekosaarien sekä niemekkeiden pohjaksi. Meriveden keskikorkeuden MW₂₀₀₅ -0,653 m mukaisesta rantaviivasta mitattuna ranta-alueita ja Schäferivikenin

vesialuetta täytetään sekä muodostetaan vesialueelle ruoppausmassojen sijoitusta varten tekosaaria. Mantereen ja saarten sekä niemekkeiden rajaamalle alueelle on tarkoitus muodostaa myöhemmin maankohoamisen myötä sisäjärvityyppinen vesialue, joka samalla toimii hulevesikosteikkona. Osasta täytettävää vesialuetta ja tekosaarista muodostetaan virkistysalueita. Tekosaarten välille sekä kahden tekosaaren ja mantereen välille rakennetaan sillat.

Maaperän vahvistaminen

Asuntomessualueella on heikosti kantavia ja voimakkaasti kokoonpuristuvia savikerrostumia, minkä vuoksi maaperää vahvistetaan rakentamista varten. Pohjanvahvistamisen päämenetelminä ovat massanvaihto ja savikerrosten stabilointi kalkin ja sementin seoksella. Stabiloinnit tehdään pääasiassa nykyisellä maa-alueella. Soveltuvin stabilointiaine on sulfaatinkestävä SR-elementti. Stabilointi suoritetaan katualueella joko massastabilointina tai pilaristabilointina sekä tonttialueella todennäköisimmin pilaristabilointina.

Varsinaisten rakennusten osalta pohjanvahvistusmenetelminä on ensisijaisesti massanvaihto tai paalutus. Nykyiselle maa-alueelle sijoituvilla kortteleilla voidaan mahdollisesti käyttää myös esikuormitusta painopenkereellä.

Ruoppaus

Vesisyvyudeksi on suunniteltu noin 2 m keskimerivedenpinnasta mitattuna. Vesialueelta ja rantavyöhykkeeltä poistetaan pehmeitä massoja tai siellä suoritetaan muu pohjanvahvistustoimenpide noin 2,1 ha:n suuruisella alueella. Pehmeitä perusmaamassoja (savea ja silttiä) on varsinaisilla rakentamisalueilla noin 140 000 m³ ktr ja näistä poistetaan massanvaihdon yhteydessä enintään noin 110 000 m³ ktr. Vesialueella ja rantaviivan tuntumassa ruoppausmenetelmänä käytetään imuruoppausta. Imuruopattavien massojen määrä on enimmillään noin 70 000 kiinto-m³ riippuen pohjanvahvistukseen käytettävän stabiloinnin määrästä.

Läjitys ja täyttö

Imuruopattavista pehmeistä massoista noin 40 000 m³ läjitetään käytöstä poistuvaan Hietalahden venesatamaan rakennettavaan noin 1,8 ha:n suuruiseen selkeytysaltaaseen. Selkeytysallasta rajoittavat kolmella sivulla luontaiset maa-alueet ja yhdellä sivulla rakennettava louhepato. Altaan ylävesipinnan taso on noin +1,10 – +1,30 m ja läjityspaksuus on noin 2,5 m. Selkeytynyt lietevesi poistuu suotaantumalla louhepadon lävitse ja/tai ylivuotokynnyksen kautta.

Imuruopattuja massoja läjitetään noin 30 000 m³ Schäferivikenin suulle suunniteltujen tekosaarien sekä puistoniemekkeiden pohjaksi. Altaat rajataan vesialueesta maarakenteisilla reunapenkereillä, jotka jäävät ruoppauksen jälkeen ranta-alueen tukipenkereiksi. Pohja-

maan heikosta kantavuudesta johtuen penkereiden korkeudeksi on suunniteltu enintään 1,2 m ja läjityspaksuudeksi 1,0 m, jolloin penkereiden harjan taso on noin +0,20 – +0,50 m Vaasan kaupungin korkeusjärjestelmässä ja noin 0,8 – 1,1 m keskimääräisestä merivedenpinnasta. Vaihtoehtoisesti läjitys voidaan tehdä paksumpana ja reunapenkereet korkeampana, jolloin niiden alapuolinen pohjamaa vahvistetaan stabiloimalla työpenkereen päältä. Tekosaarten pinta muotoillaan ja hoidetaan keskeisiltä reunaosiltaan erikseen laadittavan maisemanhoitosuunnitelman mukaisesti jo asuntomessurakentamisen aikana. Suunnitelmapiirroksessa on lisäksi osoitettu ensisijaisena vara-alueena täytöille, läjityksille ja tekosaarille pinta-alaltaan noin 4,2 ha:n suuruinen alue.

Nykyiseen rantaan kiinteästi liittyvät ja matalaan veteen sijoittuvat täyttöalueet tehdään ensisijaisesti messurakentamisalueelta poistettavista karkeista pintakerrosmassoista ja luiskataan loivasti veteen.

Mikäli pohjamaan stabilointi osoittautuu teknis-taloudellisen vertailun perusteella massanvaihtoa edullisemmaksi ja käyttökelpoiseksi pohjanvahvistusmenetelmäksi, imuruoppausmassojen määrä jää huomattavasti pienemmäksi tai niitä ei synny lainkaan ja läjitys tehdään ensisijaisesti Hietalahden altaaseen. Tällöin myös Schäferivikeniin suunnitellut tekosaaret tulevat olemaan pienempiä ja niiden alueelle läjitetään lähinnä rakentamisen aikana poistettavia pintamaita, karkean pintamaan kanssa sekoitettuja savimassoja ja stabiloituja savimassoja.

Hankealueen hallinta Vaasan kaupunki omistaa Schäferivikeniin ja Hietalahden hankealueen.

Suojeltavat kohteet Eteläisen Kaupunginselän eteläosa kuuluu lintuvesiensuojeluohjelmaan (LVO100222, Sundominlahti [Eteläosa]), Natura 2000 -alueverkostoon (FI0800057, Södra Stadsfjärden – Söderfjärden – Öjen) sekä Suomen kansainvälisesti että kansallisesti tärkeisiin lintualueisiin (Sundominlahti – Söderfjärden IBA 042, FINIBA 730040).

Natura 2000 -alue Södra Stadsfjärden – Söderfjärden – Öjen on suojeltu sekä luontodirektiivin mukaisena SCI-alueena että lintudirektiivin mukaisena SPA-alueena. Natura-alue on jonkin verran lintuvesiensuojeluohjelman aluetta laajempi sekä meren että mantereen puolella. Natura-alueen kokonaispinta-ala on 2 855 ha.

Vesialue ja sen tila Schäferiviken on osa Eteläistä Kaupunginselkää, joka on matalaa ja jonka mataloitumista nopeuttaa edelleen Eteläisen Kaupunginselän pohjukkaan laskevien Laihianjoen ja Sulvanjoen tuoma liete. Eteläisen Kaupunginselän pohjoisosa on noin 2–3 m syvä ja sen eteläosa sitäkin matalampi. Maa kohoaa Vaasan seudulla keskimäärin 1 cm vuodessa, mutta Eteläisellä Kaupunginselällä kohoamista tapahtuu noin 2–3 cm vuodessa. Mikäli maankohoamisen ja lietteen kertymisen yhteisvaikutus olisi noin 0,8 cm vuodessa, Eteläisen Kaupunginselän pohja kasvaisi umpeen Suvilahden ja Svartön väliselle osalle

asti noin 100 vuoden kuluessa. Vanhan Vaasan kanaali laskee Schäferivikenin eteläpuolella Eteläiselle Kaupunginselälle.

Schäferivikenin rannat ovat laajalti ruovikoituneita ja lahden rantaviiva on hyvin epämääräinen. Lahti on vain noin yhden metrin syvyinen ja siinä on runsaasti veden päälle ulottuvia kiviä ja karikoita. Lahteen laskee kaksi puroa, joiden virtaama on hyvin vähäinen.

Vesien yleisessä käyttökelpoisuusluokituksessa Eteläisen Kaupunginselän vedenlaatu luokitellaan välttäväksi.

Kalasto ja kalastus

Eteläisen Kaupunginselän kalastoon kuuluvat vuonna 2001 suoritetun virkistys- ja kotitarvekalastuskyselyn perusteella ainakin ahven, hauki, kiiski, kirjolohi, kuha, kuore, lahna, siika, särki, säyne ja taimen. Alueen haukikanta on lisääntynyt. Aikaisemmin made oli alueella yleinen, mutta nykyisin sen poikaskantaa ei ole tutkimuksissa todettu. Vuosina 1991–1995 on kokeiltu mm. kalkituksia, istutuksia ja luonnonravintolammikkoa Emälahteen kalavesien tilan parantamiseksi, mutta kokeiluista on luovuttu niiden tehottomuuden vuoksi.

Kalastus Eteläisellä Kaupunginselällä on varsin vähäistä alueen mataluuden vuoksi. Alueella ei harjoiteta ammattimaista kalastusta.

Sedimenttitutkimukset

Schäferivikenissä otettiin vuoden 2005 toukokuussa sedimenttinäytteet yhdessä pisteessä 0-10 cm, 20-30 cm ja 130-150 cm syvyyksistä. Saven osuus sedimentissä oli kahdessa ylimmissä kerroksissa noin 40 % ja alimmassa kerroksessa 64 %. Orgaanista ainetta sedimentissä oli vain 2,6–5,4 %. 2,2',5,5'-tetraklooribifenyylin (PCB-yhdiste) normalisoitu pitoisuus syvimessä kerroksessa ylitti ympäristöministeriön sedimenttien ruoppaus- ja läjitysohjeen tason 1, mutta alitti selvästi tason 2. Määritysrajan ylittäneistä PAH-yhdisteistä on esitetty raja-arvot ainoastaan naftaleenille. Syvimessä kerroksessa naftaleenin normalisoitu pitoisuus oli tasolla 1. Metallien (As, Cd, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb ja Zn) normalisoidut pitoisuudet alittivat ympäristöministeriön ohjeen tason 1.

Sedimentin laatututkimuksissa vuoden 2006 talvella Schäferivikenin alueella otettiin näytteet neljässä näytepisteessä (1–4) ja Hietalahden venesatamaan suunnitellun ruoppausmassojen selkeytysaltaan alueella kahdessa näytepisteessä (5 ja 6). Näytteet otettiin 0–0,2 m:n syvyydeltä ja lisäksi syvyydeltä 1–1,2 m näytepisteissä 5 ja 6. Nikkelin pitoisuus ylitti kaikissa näytteissä tason 2 samoin kuin sinkin pitoisuus näytepisteissä 1 ja 2 0–0,2 m syvyydessä. Tason 1 ylittäviä pitoisuuksia kadmiumia (Cd) oli näytepisteessä 1, sinkkiä (Zn) näytepisteissä 3, 4 ja 6, kuparia (Cu) näytepisteissä 1, 2 sekä näytepisteessä 6 1–1,2 m:n syvyydessä, kromia (Cr) näytepisteissä 1 ja 2 sekä näytepisteessä 5 1–1,2 m:n syvyydessä ja tributyylitinaa (TBT) näytepisteessä 5 1–1,2 m:n syvyydessä. Tason 1 ylittäviä pitoisuuksia PCB-yhdisteitä oli näytepisteissä 4–6 lukuun ottamatta näytepisteeseen 6 pintakerrosta.

Tutkituissa sedimenttinäytteissä esiintyi haitallisina aineina lähinnä nikkeliä ja sinkkiä, joiden pitoisuudet olivat korkeimmat Schäferivikenin länsireunalla näytepisteissä 1 ja 2. Massat ovat ympäristöministeriön ruoppaus- ja läjitysohjeen mukaan mereen läjityskelvottomia, mutta hankkeessa massoja ei varsinaisesti läjitetä merialueelle.

Arvio hankkeen vesistövaikutuksista

Ruoppauksen vesistövaikutukset ovat lähinnä työnaikaista samentumista, johon voi liittyä vähäistä ravinnepitoisuuksien nousua. Ravinteet ovat pääosin kiintoaineeseen sitoutuneita ja samentuman aiheuttama valon väheneminen vedessä lieventää mahdollista ravinnepitoisuuksien kohoamisen vaikutusta. Vaikutukset rajoittuvat ruoppaus- ja läjitysalueiden läheisyyteen. Imuruoppausmassat läjitetään erilliseen selkeytysaltaaseen. Selkeytysaltaan ylitevedet ovat useimmiten sameita, vaikka ruopattavan aineksen laskeutuvuus on tutkimusten mukaan hyvä. Ylitevesien laatua voidaan tarvittaessa säätää kemikaloinnilla.

Imuruoppauksen ohella massoja voidaan käsitellä stabiloimalla. Stabiloitunut massat poistetaan rakennuspaikoilta kaivamalla ja käytetään tekosaarten rakentamiseen. Stabiloitujen massojen läjittämisestä tekosaarille aiheutuvat mahdolliset vesistövaikutukset jäävät selvästi imuruoppausmassojen läjittämistä vähäisemmiksi, koska stabiloinnilla massoja kiinteytetään.

Schäferivikenin ruoppaus sijoittuu pienelle alueelle lahden pohjukassa. Kaivutoiminta ja imuruoppaus tehdään melko suljetussa ympäristössä, eivätkä massat joudu tekemisiin varsinaisen merialueen kanssa. Imuruoppauksessa massat liettyvät täysin veteen, mutta haitalliset aineet jäävät kiintoaineen kanssa selkeytysaltaaseen läjityksen yhteydessä.

Läjitysalueet sijaitsevat Hietalahden käytöstä poistuvassa venesatamassa sekä Schäferivikenin edustalla Ahvensaaren itäpuolella, jossa massoja käytetään tekosaarten ja -niemien rakentamiseen. Hietalahden venesatamassa läjitysalue on hyvin suojaisassa paikassa, josta samentuman leviäminen on mahdollista vain luoteistuulella Emäntälahden suuntaan. Luoteistuulet ovat Vaasan seudulla kesällä harvinaisia (5–10 %). Hietalahden ympäristössä läjityksen vesistövaikutusten arvioidaan siten rajoittuvan varsin rajatulle alueelle. Schäferivikenin suulla sijaitsevilta läjitysalueilta samentumaa voi ajoittain levitä Eteläisen Kaupunginselän suuntaan sääolosuhteiden ollessa leviämislle otolliset. Poikkeuksellisen epäedullisissa olosuhteissa (nopea ja voimakas vedenkorkeuden lasku) samentuma voi levitä laajemmalle ja kulkeutua silta-aukkojen kautta merialueelle. Läjitysalueella ruoppausmassan sisältämän orgaanisen aineen hajoaminen kuluttaa happea, mikä voi aiheuttaa vedessä lievää tilapäistä hapen vajausta läjitysalueiden välittömässä läheisyydessä.

Arvio hankkeen kalataloudellisista vaikutuksista

Eteläisen Kaupunginselän lisääntyvä kalasto koostuu käytännössä lähes täysin kevätkutuisista kalalajeista, jotka kestävät vedenlaadun muutoksen melko hyvin ja joiden kantoihin hankkeella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta. Veden samentuminen voi haitata lähinnä läjitysalueiden lähellä seisovilla pyydyksillä tapahtuvaa kalastusta. Kalojen käyttökelpoisuuteen hankkeella ei arvioida olevan vaikutusta.

Arvio hankkeen vaikutuksista suojelukohteisiin

Ruoppauksen vaikutukset Sundominlahden lintuvesiensuojeluohjelman alueen linnustoon ovat tilapäisiä ja jäävät vähäisiksi. Vaikutuksia aiheutuu lähinnä työnaikaisesta melusta. Meluhaitta on kuitenkin tilapäinen ja jää vähäiseksi.

Hakijan mukaan hankkeesta ei arvioida aiheutuvan Södra Stadsjärden – Söderfjärden – Öjen -nimiselle Natura 2000 -alueelle sellaisia vaikutuksia, jotka todennäköisesti merkittävästi heikentäisivät Natura-alueen suojeluperusteina olevia luonnonarvoja.

Arvio hankkeen haitoista

Hakijan mukaan hankkeesta ei aiheudu korvattavaa vahinkoa.

Toteuttamisaikataulu Hakija on pyytänyt lupaa töiden aloittamiseen ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä. Imuruoppaustyöt on tarkoitus aloittaa vuoden 2006 kesäkaudella. Ruoppaustyö kestää noin 80 päivää.

Kaavoitus Suvilahden ranta-alue on kaavoittamaton. Schäferivikenin ranta on Vaasan kaupungin yleiskaavaluonnoksessa merkitty virkistysalueeksi ja Ahvensaaren uimaranta uimarannaksi. Suvilahden asuntomesuprojektin yhteydessä Suvilahden alueen asemakaavaa uudistetaan. Asemakaavaluonnoksessa Schäferivikenin ranta-alueet on kaavoitettu pääasiassa lähivirkistysalueeksi, osin asuinkorttelialueeksi.

Hietalahdessa on voimassa Vaasan kaupunginvaltuuston 8.3.1999 hyväksymä asemakaava 823, jossa satama-allas on merkitty vesi-alueeksi ja ympäröivät alueet ovat yleistä pysäköintialuetta, venevalkamaa, katualuetta ja puistoaluetta. Yleiskaavaluonnoksessa on Hietalahden osalta samat merkinnät kuin voimassa olevassa asemakaavassa.

Tarkkailu Työmaahenkilökunta seuraa kulloinkin työskenneltävällä alueella ruoppaustöistä aiheutuvaa samentumista. Samentuma-alueen laajuus ja samentuman leviämisseuunta arvioidaan silmämääräisesti ja tiedot kirjataan työmaapäiväkirjaan. Vaikutuksia vedenlaatuun tarkkaillaan ruoppaustöiden aikana kahden viikon välein otettavilla vesinäytteillä. Pysyviä tarkkailupaikkoja on neljä. Tarpeen vaatiessa samentuman leviämisseuuntaan nähden muutaman sadan metrin välein

otetaan lisänäytteitä, kunnes samentumista ei enää todeta. Näytteistä mitataan ja määritetään lämpötila, happi (ei selkeytysaltaiden ylitvedestä), pH, sameus, kiintoaine ja kokonaisfosfori.

ASIAN KÄSITTELY YMPÄRISTÖLUPAVIRASTOSSA

Kuulutus

Ympäristölupavirasto on vesilain 16 luvun 6, 7 ja 8 §:ssä säädetyllä tavalla kuuluttamalla asiasta ympäristölupavirastossa ja Vaasan kaupungissa varannut tilaisuuden muistutusten ja vaatimusten tekemiseen sekä mielipiteiden esittämiseen hakemuksen johdosta viimeistään 5.6.2006.

Muistutukset, vaatimukset ja mielipiteet

1) Länsi-Suomen ympäristökeskus on todennut, että veden vaihtuvuutta on mahdollisuuksien mukaan parannettava suurentamalla tekosaarten välisiä aukkoja. Lisäksi maankohoamisvauhti vaikuttaa Schäferivikenin umpeenkasvun nopeuteen. Vaasan rannikolla nousuvauhti on noin 0,4–0,5 cm vuodessa.

Schäferivikenille ei ympäristökeskuksen mukaan tulisi kaivaa jyrkkäreunaisia syvänteitä. Tekosaarien luiskat tulee jo ruoppauksen yhteydessä tehdä maalajin mukaisiksi eli käytännössä usein kaltevuuteen 1:4. Samentumishaittojen vähentämiseksi ruoppausalueen ympärille on töiden ajaksi asetettava suodatinkangasseinä.

Hakijan ruoppaussuunnitelma valittavien menetelmien suhteen on keskeneräinen, joten hakijan tulee varautua suurimpaan massamäärään (70 000 m³ imuruopattavia massoja ja 40 000 m³ kaivettavia massoja) ja niiden läjittämiseen. Tekosaarten korkeuden ollessa 1,6 m ja alueiden pinta-alan ollessa yhteensä 1,5 ha tekosaarten sisälle mahtuu ympäristökeskuksen käsityksen mukaan massoja vain 20 000 m³. Yleisohjeen mukaan altaaseen tulee mahtua vuorokauden aikana ruopattu lietemäärä ja siinä tulee olla vesisyvyyttä joka paikassa vähintään yksi metri silloin, kun ylivirtausta tapahtuu. Ylivirtausnopeus ei saa ylittää 0,1 m/s. Altaan syvyyden tulisi olla 2–3 m, eikä vesisyvyys saisi alittaa yhtä metriä läjityksen loppuvaiheessa. Jos altaassa on liian matala vesikorkeus, virtausnopeus kasvaa ja laskeutunut liete saattaa sekoittua uudelleen veteen, jolloin allas toimii puutteellisesti. Ympäristökeskus on katsonut, että hakijan tulee esittää tarkempi selvitys selkeytysaltaiden mitoitusperusteista. Selvityksessä tulee ottaa huomioon ympäristökeskuksen muistutuksesta tarkemmin ilmenevät asiat. Ruopattu liete ei saa missään vaiheessa valua altaan yli tai muuten päätyä takaisin vesistöön ennen kuin se on riittävästi selkeytynyt. Mikäli näin uhkaa käydä, työ on väliaikaisesti keskeytettävä.

Ruopattavat massat on käsiteltävä työn edetessä riittävällä kalkkimäärällä. Nikkelin ja sinkin korkea pitoisuus on tyypillistä alunamaille, mutta sedimenteissä todettiin myös muita haitta-aineita. Epäpuhtaudet tulee ympäristökeskuksen mukaan paikallistaa tarkemmin ja sijoittaa nämä massat läjitysaltaiden pohjalle. Imuruoppausmassoi-

hin tulee lisätä saostuskemikaaleja partikkeleiden laskeutumisen nopeuttamiseksi ja haitta-aineiden valuminen takaisin mereen on estettävä. Ruopattujen massojen päälle on laitettava vähintään 0,5 m puhdasta maata ja maa on nurmetettava eroosion estämiseksi.

Rakentamisen vaikutuksia vesistöön, Hietalahden altaalta ja tekosaarilta ylivuotavan veden laatua, happamuushaittoja ja haitallisten metallien liukenemista on tarkkailtava ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla.

Ympäristökeskuksen mukaan lupa töiden aloittamiseen ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemista voidaan myöntää vain sellaisille töille ja toimenpiteille, joiden suorittamisen jälkeen olot voidaan olenaisilta osin palauttaa entisen veroisiksi siinä tapauksessa, että lupa evätään tai sen ehtoja muutetaan. Työt ja toimenpiteet on lupapäätöksessä mahdollisuuksien mukaan yksilöitävä.

Ympäristökeskus on todennut, että Södra Stadsfjärden – Söderfjärden – Öjenin Natura-alueen suojeluperusteita on täydennetty 19 lintulajilla valtioneuvoston päätöksellä 2.6.2005. Näistä ainakin pikkujoutsenta, valkoposkihanhea, pikkulokkia, ampuhaukkaa ja sinisuohaukkaa voidaan tavata vaikutusalueella. Koska alue on tärkeä lintujen muutonaikainen levähdys- ja ruokailualue ja ruovikkoalueella pesii ainakin laulujoutsen, kurki, kalatiira, naurulokki ja satunnaisesti suokukko, ympäristökeskus on katsonut, että työt tulee ajoittaa 15.9. – 30.4. välille. Mikäli näin tapahtuu, hankkeesta ei ympäristökeskuksen mukaan aiheudu pesiville ja levähtäville linnuille merkittävää haittaa eikä hankkeesta ole tarpeen laatia luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista Natura-arviointia.

Hietalahden puiston rannat ja vanha kivilaituri jäisivät hankesuunnitelman mukaisesti ruoppausmassojen alle. Kivilaituri ja puisto kuuluvat suojelukohteeksi luokiteltuun Hietalahden villaan. Villa on merkitty rakennustaiteellisesti arvokkaaksi sekä ympäristöarvoltaan ja historiallisesti merkittäväksi. Ympäristökeskus on edellyttänyt, että Hietalahden puisto inventoidaan ja arvotetaan sekä arvioidaan ruoppausmassojen vaikutukset kulttuuriympäristöön. Mikäli vaikutukset ovat merkittäviä ja haitallisia, tulisi suunnitella toimenpiteet niiden minimoimiseksi tai harkittava ruoppausmassojen sijoittamista muualle.

2) Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus on katsonut, että lupa hankkeelle ja töiden aloittamiselle ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemista voidaan myöntää seuraavin edellytyksin:

- Työssä tulee kiinnittää erityistä huomiota kiintoaineen pidättämiseen ja veden samentumisen estämiseen. Mahdollisimman suuri osa kaivutöistä tulee tehdä kuivatyönä.

- Hankealueen merkitys kevätkutuisten kalojen lisääntymisalueena tulee selvittää ennen töihin ryhtymistä. Poikasnuottoaus on tarkoitukseen soveltuva menetelmä.

- Kaivutyö tulisi tehdä syksyllä, jolloin hankkeesta aiheutuu kevätku-
tuisille kaloille vähemmän haittaa. Samalla myös alueen virkistyskäy-
tölle aiheutuvat haitat pienenevät.

- Luvan saaja on velvoitettava tarkkailemaan hankkeen vaikutuksia
Eteläisen kaupunginselän kalastoon ja kalastukseen Pohjanmaan
TE-keskuksen hyväksymällä tavalla. Tarkkailussa tulee myös seura-
ta kalojen haitta-ainepitoisuuksia. Tarkkailu tulee aloittaa ennen töi-
den aloittamista ja sitä tulee jatkaa kolme vuotta töiden valmistumi-
sen jälkeen. Tarkkailu voidaan toteuttaa yhteistarkkailuna muiden
alueella toteutettavien kalataloustarkkailujen kanssa.

3) Pohjanlahden merenkulkupiirin käsityksen mukaan ruoppaus-
ja läjitystyöt eivät vaikuta alueen vesiliikenteen toimivuuteen tai
muuttumiseen mitenkään, koska veneily alueella on muutoinkin vä-
hentynyt lahden mataloitumisen myötä. Ranta-alueelle rakennettava
asuntoalue voi mahdollisesti myöhemmin lisätä veneilyä ja vesillä
liikkumista. Ruoppausmassojen suuren määrän vuoksi merenkulku-
piiri on katsonut, että työnaikaista vesistön samentumista ja lika-
antumista sekä kalaston tilan mahdollisia muutoksia on seurattava eril-
lisen ympäristökeskuksen hyväksymän seurantaohjelman mukaisesti
töiden koko vaikutusalueella.

4) Museoviraston mukaan venesataman käyttö läjitysaltaana siten,
että läjitysalue yltää koillisosaltaan Hietasaarenpuistoon, ei turvaa
puiston kulttuurihistoriallisen arvon säilymistä. Lisäksi täytön aiheut-
tama veden nousu saattaa vaikuttaa puiston maamassoihin, puiston
rakenteeseen ja kasvillisuuteen. Ruoppaus ja läjitys tulee toteuttaa
siten, että toimenpiteistä ei aiheudu haittaa Hietalahdenpuistolle tai
sen rakenteille eivätkä toimenpiteet heikennä puiston kulttuurihistori-
allista arvoa. Museovirasto on edellyttänyt, että suunniteltujen toi-
menpiteiden vaikutukset historiallisesti merkittävään rakennettuun
kulttuuriympäristöön ja kulttuurimaisemaan on selvitettävä ennen lu-
van myöntämistä.

Museovirasto on huomauttanut, että Patteriniemessä sijaitsee mui-
naismuistolain suojaamia Krimin sodan aikaisia pattereita. Lisäksi
vedessä on todennäköisesti varustukseen liittyvä kivirakennelma ja
mahdollisesti muitakin varustukseen liittyviä rakennelmia on lähistön
vesialueilla. Ruoppaus- ja läjitystöiden yhteydessä on varmistettava,
etteivät toimenpiteet aiheuta vahinkoa muinaisjäännöksille. Mikäli
alueelta löytyy vedenalaisia muinaisjäännöksiä, maansiirtotyöt on
välittömästi keskeytettävä ja ilmoitettava asiasta viipymättä Museovi-
rastolle.

5) Vaasan ympäristöseura - Vasa miljöförening ry on vastustanut
luvan myöntämistä hankkeelle. Muistuttaja on todennut, että nykyistä
kaavatilannetta kuvaavassa hakemustekstissä on virheitä. Hakijan
tulee liittää hakemukseensa täydellinen selvitys voimassaolevista
kaavoista toimenpidealueella. Kaavaluonnoksilla ei ole tässä asiassa
merkitystä. Vesilain 2 luvun 4 §:n mukaan voimassa olevat kaavat

on otettava huomioon lupaharkinnassa. Kaavoissa on selkeästi määritetty maa-alueen ja vesialueen rajat eikä niitä voida vesilain mukaisessa lupamenettelyssä muuttaa. Vesilain mukainen lupa ei saa vaikeuttaa yleiskaavan toteutumista. Suvilahdessa toimenpidealue on yleiskaavoissa osittain vesialuetta ja maa-alue on merkitty rakentamatta jätettäväksi lähivirkistysalueeksi. Massojen läjitysalue on maa-alueella puistoa tai yleistä pysäköintialuetta ja meri on vesialuetta. Kaavassa on lisäksi merkintä S9, jonka tarkoituksena on turvata mm. Hietalahden Villa puistoiheen, rantoineen ja vesialueineen. Ruoppausmassoja ei muistuttajan mukaan ole maankäyttö- ja rakennuslain mukaan mahdollista sijoittaa hakemuksessa tarkoitetulla tavalla.

Muistuttaja on huomauttanut Hietalahden Villan puistoiheen olevan Vaasan kaupungin arvokkaimpia kulttuuriympäristökokonaisuuksia. Kohdetta ei saa tuhota. Hakijan olisi tullut selvittää alueen kulttuuriarvot tarkoin. Suvilahden toimenpidealueen vesi- ja maaluonnosta ja sen ominaisuuksista ei ole selvitystä sellaisenaan ja osana suurempaa kaavojen turvaamaa luontokokonaisuutta. Myös läheisen Natura 2000-verkoston kuuluvan alueen luonnonsuojelulain mukaisen Natura-arvioinnin tarve olisi tullut selvittää.

Ruoppausalueelle on aikanaan johdettu viemärijätevesiä eivätkä ruopattavat massat ole normaaleja luonnonmassoja. Mennyttilänetta olisi tullut hakemuksessa selvittää tarkoin. Massojen laatua on hakemuksessa kuvattu ylimalkaisesti. Ruoppausmassojen sijoitusalueelta mereen johdettavan veden laatua on selvitetty vielä vajavaiemmin ja selvitystä on täydennettävä. Täytettäväksi aiotun Hietalahden venesataman pohjan sedimenttien sisällöstä ei ole tarvittavia tietoja hakemuksessa.

Lupaa töiden aloittamiseen ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä ei pidä myöntää, koska työt aiheuttaisivat Schäferivikenin alueella peruuttamattomia muutoksia. Aloitustuvan myöntämiseen ei olemassa perusteltua syytä.

Hakemusasiakirjoihin ei ole liitetty selvitystä siitä, että hakija olisi saanut pysyvän käyttöoikeuden suurimmalle osalla hankealuetta, joka on kylien yhteistä aluetta eikä Vaasan kaupungin omistamaa.

Hakijan selitys ja suunnitelman muutos

Hakija on 22.6.2006 ympäristölupavirastolle toimittamassaan selityksessä todennut, että toimenpidealueella on voimassa ympäristöministeriön 8.11.1995 vahvistama keskustan osayleiskaava ja Vaasan kaupunginvaltuuston 22.2.1993 hyväksymä Suvilahti-Risön osayleiskaava. Rantarakentamisen ja ylijäämämassojen käytön osalta yleiskaavat perustuvat Vaasan kaupunginhallituksen 28.12.1992 hyväksymään suunnitteluselvitykseen "Ylijäämämassojen sijoittuminen Vaasan viheralueiden maisemarakennuskohteisiin v. 1991 – 2011". Selvityksessä on toteutuskohteina mainittu mm. toimenpidealueeseen kuuluvat Hietalahden täyttöalue, Emäntalahden kannas ja

Suvilahden rantapuisto. Hankkeen mukaiset täytöt ja ruoppaukset vastaavat pääpiirteissään selvityksen mukaisia suosituksia. Ainoana poikkeuksena on Hietalahden pienvenesatama, jonka veneallas on esitetty täytettäväksi, koska se on maankohoamisen ja liettymisen seurauksena käynyt veneilykäyttöön soveltumattomaksi.

Keskustan osayleiskaavassa Schäferivikeniin on osoitettu noin 2,5 ha:n suuruiset täyttöalueet. Hankkeen mukaiset täyttösaaret on hakijan mukaan esitetty edellä mainittuun suunnitteluselvitykseen liittyvässä Suvilahden rantapuistosuunnitelmassa ja Suvilahti-Risön osayleiskaavassa suurempina kuin lupahakemuksessa. Täyttöalue ei sijaitse vanhalla satamaväylällä eikä siellä ole inventoituja historiallisia löydöksiä. Mikäli sellaisia kuitenkin paljastuisi, niistä ilmoitetaan välittömästi asianomaisille viranomaisille.

Suunnitelma ja kaava-alueen pohjanvahvistustoimet ovat kaavoituksen valmistuttua tarkentuneet. Massanvaihtojen yhteydessä poistettavien savimassojen kokonaismäärä on noin 77 500 m³krt. Imuruoppaamalla poistettava osuus on enintään 41 000 m³krt ja kaivamalla poistettava osuus noin 36 500 m³krt. Imuruoppausalueet sijoittuvat Suvilahden Länsirantamalle Liito-oravankadun länsipuolisten korttelialueiden kohdalle, joka on nykyisin vesialuetta. Täyttösuunnitelmaa on muutettu siten, että imuruoppausmassat sijoitetaan keskustan osayleiskaavassa osoitetun Hietalahden S9 alueen (Hietalahden puisto) ulkopuolelle. Hietalahdessa on voimassa 7.10.1913 ja 8.3.1999 vahvistetut asemakaavat, joissa rantavyöhyke on osoitettu pääasiassa puistoalueeksi eikä niissä ole osoitettu varsinaista vesialuetta muutoin kuin Hietalahden venevalkama-alueeseen liittyvän satama-altaan osalta. Vuoden 1913 asemakaava on alueen maankäytön ohjauksen kannalta korkeintaan viitteellinen. Venesataman asemakaavan mukainen käyttö edellyttäisi huomattavia ruoppaustöitä sekä Hietalahden rantavyöhykkeellä että Eteläisellä Kaupunginselällä. Täyttöalueet ja venevalkama tullaan liittämään pääosin tulevaan puistoalueeseen.

Hakija on esittänyt uuden suunnitelmapiirustuksen läjitysaltaiden sijoituksesta ja yleisjärjestelyistä. Imuruoppausmassojen läjitys/selkeytysallas on kolmiosainen ja varsinaisten selkeytysaltaiden 1 ja 2 kokonaistilavuus on suunnitellussa HW-tasossa +2,40 - +2,50 m noin 50 000 m³. Tehokas läjitystilavuus on yli 45 000 m³ ja jälkiselkeytysaltaan tilavuus noin 10 000 m³. Järjestelyt on suunniteltu siten, että lieteveden virtaus ulos pääaltaista voidaan haluttaessa sulkea ja työt keskeyttää määrääjäksi. Selkeytyneiden ylitevesien poisto tapahtuu nykyisen täyttöalueen länsipuolelle, jolloin samennuksen leviäminen Villan edustalle on mahdollisimman vähäistä. Varsinaisiin selkeytysaltaisiin mahtuu ruoppaustyön alkuvaiheessa 2 vrk:n aikana kertyvä lietemäärä, mikä täyttää Länsi-Suomen ympäristökeskuksen yleisvaatimuksen. Tehollinen viipymä on noin 1 vrk, kun oikovirtaukset otetaan huomioon ja vastaava pintakuorma on noin 0,1 m/h, jolla jäännöskiintoainepitoisuus olisi laskeutuvuuskokeiden perusteella alle 400 mg/l. Ruoppauksen loppuvaiheessa selkeytyminen tapahtuu vain jälkiselkeytysaltaassa. Happamat

alunamaat neutraloidaan kalkilla. Imuruopattavat massat neutraloidaan kalkilla vain keskimerivedenpinnan yläpuolella ja neutralointi toteutetaan rakeisella kalkilla kerroksittain.

Muu massanvaihto tapahtuu nykyisillä maa-alueilla kaivamalla. Karkeat täyttökerrokset ja savet sekoitetaan ainakin osittain keskenään massojen käsiteltävyyden parantamiseksi. Kaivamalla poistettavat massat sijoitetaan viranomaisten hyväksymille ylijäämämaiden läjitysalueille.

Vesialuetta tekosaarten ja kaava-alueen välillä ei alkuperäisestä hakemuksesta poiketen ruopata tässä vaiheessa. Tarvittaessa alueen ruoppaukseen haetaan lupaa myöhemmin. Keskimmäistä tekosaarta ja pengertä sen kohdalle ei rakenneta kustannussyistä. Pengertie korvataan tällä kohtaa samanlaisella ponttonisillalla kuin Lammasaaren ja mantereen välille on esitetty rakennettavaksi. Tämä lisää merkittävästi veden vaihtuvuutta tekosaarten ja mantereen välisellä vesialueella.

Hakija on todennut **Länsi-Suomen ympäristökeskuksen** muistutuksesta 1), että tarkentavat analyysit kaivumassoista tehdään toteutussuunnitteluun liittyvänä kesän 2006 aikana. Lisäksi työn aikana imuruoppauksen yhteydessä tarkkaillaan altaasta poistuvan yliteveden laatua nikkelin ja sinkin osalta.

Hakija on todennut **Pohjanmaan TE-keskuksen** 2) vaatimukseen selvittää vaikutusalueen merkitys kevätkutuisten kalojen lisääntymisalueena, että tällainen tutkimus voidaan liittää tarkkailuun ja suorittaa poikasnuottaus vuoden 2006 kesäkautena ennen ruoppaustöiden alkua. Mahdollisten muutosten toteamiseksi tutkimus toistetaan vuoden 2008 kesällä. Tarkkailuun liitetään myös TE-keskuksen muistutuksen mukaisesti tutkimus mahdollisten haitta-aineiden kertymisestä kaloihin. Nikkelin ja sinkin määritykset tehdään petokaloista, esim. hauesta ja ahvenesta, ennen töiden aloittamista ja töiden valmistumisen jälkeen.

Hakija on todennut töiden suorittamisen aikataulusta, että ruoppaustöihin tulisi voida ryhtyä heti lupapäätöksen antamisen jälkeen loppukestä tai alkusyksystä ainakin sellaisilta osin, kuin työstä ei aiheudu vesialueen samentumista. Linnuston kannalta melu on merkittävin haitta, joten melua aiheuttavia rakentamistoimenpiteitä suoritetaan mahdollisuuksien mukaan 15.9. – 30.4.

Kuuleminen suunnitelman muutoksen johdosta

Ympäristölupavirasto on varannut Länsi-Suomen ympäristökeskukselle ja Museovirastolle tilaisuuden muistutusten tekemiseen hakijan ympäristölupavirastolle toimittaman suunnitelman muutoksen johdosta. Muistutukset tuli toimittaa ympäristölupavirastolle 4.8.2006 mennessä.

6) Länsi-Suomen ympäristökeskus on todennut, että hakija ei ole toimittanut päivitettyä suunnitelmaa tekosaarten teknisestä toteutuksesta suunnitelmamuutoksen jälkeen. Tekosaarten suojapenkereet tulee rakentaa siten, että ympäristöön ei aiheudu samentumishaittoja. Hietalahden selkeytsaltaat sijaitsevat muutetussa suunnitelmassa kauempana Hietalahden Villasta, joka on rakennustaiteellisesti arvokas sekä miljööarvoltaan ja historiallisesti merkittävä. Ympäristökeskuksen käsityksen mukaan muut ruoppaus- ja läjitysalueet ovat 1990-luvun osayleiskaavojen mukaisia, mutta osa selkeytsaltaasta 2, joka muuttuu myöhemmin maa-alueeksi, sijaitsee nykyisen osayleiskaavan mukaan vesialueella.

Koska tekosaarien määrä on vähennetty kolmesta kahteen ja täten saarien väliset aukot suurentuvat, veden vaihtuvuus estyy vähemmän kuin aikaisemmassa suunnitelmassa.

Ympäristökeskus on todennut hyväksyvänsä hakijan esityksen lisätoimenpiteistä sedimenttien laadun tarkastamiseksi, epäpuhtaiden massojen paikantamiseksi sekä niiden läjittämiseksi.

Ympäristökeskuksen mukaan läjitysaltaiden mitoitus on riittävä imuruoppausmassoille. Hietalahden läjitysaltaan korkean vallin jälkimaisemointiin on kiinnitettävä huomiota erityisesti Villan ja keskustaluoen läheisen sijainnin vuoksi.

Hakijan esityksen lietevesien kemikaloimisesta, kun selkeytysallas 2 on täytetty ja arvion, että selkeytyneiden ylitevesien jäännöskiintoainepitoisuudet laskeutuvuuskokeiden perusteella jäävät alle 400 mg/l, ympäristökeskus on todennut tarkoittavan 110 000 – 160 000 kg:n kiintoainekuormaa ympäröivälle vesialueelle. Ympäristökeskus on katsonut, että lieteveden selkeytymisen parantamiseksi ja kiintoainekuorman vähentämiseksi hakijan on kemikaloitava vedet töiden alusta saakka. Hakijan tulee ennen töiden alkua selvittää kokeellisesti käytettävän kemikaalin optimimäärä selkeytyksessä.

Rakentamisen vaikutuksia vesistöön, Hietalahden altaalta ja tekosaarilta ylivuotavan veden laatua, happamuushaittoja ja haitallisten metallien liukenemista on tarkkailtava Länsi-Suomen ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla. Vedenlaadun tarkkailu on aloitettava jo ennen töihin ryhtymistä. Tavoitteena on, että ylitevesien kiintoainepitoisuus olisi alle 50 mg/l. Yliteveden ja läjitettyjen massojen metallipitoisuuksia on seurattava. Sameuden leviämistä Eteläisellä Kaupunginselällä on seurattava töiden aikana. Läjitettyjen massojen happamuus on selvitettävä ja massat on kalkittava tarpeen mukaan. Tarkkailua on jatkettava kaksi vuotta töiden jälkeen.

Ympäristökeskus on esittänyt, että samentumishaittojen vähentämiseksi ruoppausalueen ympärille asennetaan töiden ajaksi suodatin-kangasseinämä. Ruopattu liete ei saa missään vaiheessa valua altaan yli tai muuten päätyä takaisin vesistöön ennen kuin se on riittävästi on selkeytynyt. Jos näin uhkaa käydä, työ pitää keskeyttää vä-

littömästi ja sitä voidaan jatkaa riittävien korjaustoimenpiteiden jälkeen.

7) Museovirasto on edellyttänyt, että vaikka Hietalahden läjitysalue ei muutetun suunnitelman mukaan ulotu Hietalahden puiston rantaan, ruoppaus- ja läjitystöiden yhteydessä on varmistettava, ettei toimenpiteillä aiheuteta haittaa Hietalahden puistolle, sen rantalinjalle tai rakenteille. Schäferivikenin alueen lähistöllä on vanhan ihmistoiminnan merkinä sekä maalla että vedessä olevia rajakiviä sekä vedessä oleva paaluista tehty aallonmurtaja. Laivaväylä Vanhaan Satamaan on kulkenut Schäferivikenin eteläpuolella. Museovirasto on pitänyt perusteltuna, että täytettävät ranta-alueet ja tulevien tekosaarten ja siltojen alue tarkistetaan visuaalisesti veneestä käsin ennen hankkeen toteuttamista. Näin varmistetaan, ettei hanke tuhoa mahdollisia vedessä olevia kulttuurihistoriallisia kohteita.

Hakijan selitys muistutusten johdosta

Hakija on toimittanut ympäristölupavirastolle selityksen muistutusten johdosta ja päivitetyn suunnitelman tekosaarten teknisestä toteutuksesta.

Hakija on ilmoittanut noudattavansa Länsi-Suomen ympäristökeskuksen ja Museoviraston muistutuksissa annettuja ohjeita. Hakija toimittaa päivitetyn suunnitelman tekosaarten teknisestä toteutuksesta Länsi-Suomen ympäristökeskukselle.

Peruutus

Hakija on 16.8.2006 ympäristölupavirastolle toimittamassaan kirjelmässä peruuttanut hakemuksensa siltä osin kuin se koskee 15.3.2006 täydennettyä ja osittain muutettua suunnitelmaa siltojen rakentamisesta. Hakija on ilmoittanut tulevansa tältä osin tekemään erillisen lupahakemuksen myöhemmin.

YMPÄRISTÖLUPAVIRASTON RATKAISU

Ympäristölupavirasto myöntää Vaasan kaupungille luvan vesialueen ruoppaamiseen ja täyttämiseen, tekosaarten rakentamiseen sekä Hietalahden läjitysaltaan rakentamiseen ja Schäferivikenistä ruopattujen massojen sijoittamiseen altaaseen Hietalahden venesatama-alueella Vaasan kaupungissa hakemukseen liitetyn ja 22.6.2006 ympäristölupavirastolle toimitetun muutetun suunnitelman mukaisesti tämän päätöksen lupamääräysten tarkentamalla tavalla.

Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä.

Luvan saajan on noudatettava vesilain säännöksiä ja seuraavia lupamääräyksiä.

Lupamääräykset

1) Vesialueen ruoppaus- ja täyttötyöt sekä tekosaarten rakentaminen Schäferivikenin alueella saadaan tehdä 16.6.2006 päivätyn asemapiirroksen (1:2000, liite 1) mukaisesti.

Tekosaaret voidaan tehdä myös asemapiirroksessa esitettyä pienempinä.

Ruovikoituvalle alueelle saa tehdä puiden ja pensaiden istuttamisen edellyttämiä vähäisiä täyttöjä.

Tekosaarten luiskat on tehtävä siten, että niistä ei aiheudu samentumishaittaa. Suunnitelma luiskan rakenteesta on esitettävä Länsi-Suomen ympäristökeskuksen hyväksyttäväksi ennen niiden rakentamista.

Tekosaarten alle jäävä vesialue on tarkastettava silmämääräisesti ennen töiden aloittamista kulttuurihistoriallisten kohteiden varalta.

2) Hietalahden läjitysaltaat, jälkiselkeytysallas ja reunapato on rakennettava 16.6.2006 päivätyssä suunnitelmapiirustuksessa nro LH-5.1 A (1:1000) sekä sadevesilinja 15.2.2006 päivätyssä suunnitelmapiirustuksessa nro LH-5.3 (1:1000 / 1:100) esitetyllä tavalla.

3) Työt on suoritettava siten ja sellaisena aikana, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa tai häiriötä vesiympäristölle ja sen käytölle sekä käyttäen sellaisia työmenetelmiä, että veden samentuminen ja sedimentin sekoittuminen veteen on mahdollisimman vähäistä. Työt on suoritettava mahdollisimman yhtäjaksoisesti.

Luvan saajan on asennettava ruoppausalueen ympärille työn ajaksi veden pinnasta pohjaan ulottuva suodatinkangasseinämä veden samentumisen vähentämiseksi ruoppausalueen ulkopuolella.

Hietalahden altaan lietevedet on kemikaloitava. Kemikaalien annostus on selvitettävä kokeellisesti ennen töiden alkua. Läjitetävät massat on tarvittaessa kalkittava.

Kuljetusproomuja on käytettävä siten, ettei ruoppausmassoja valu mereen kuljetuksen aikana. Kuormauksen jälkeen ennen kuljetusta proomun kansi on tarvittaessa huuhdeltava.

Työt on suoritettava 1.9. – 30.4. välisenä aikana.

4) Mahdolliset esteet vesiliikenteelle tulee ilmoittaa Pohjanlahden merenkulkupiirille ja paikallisesti kuulutuksin.

5) Luvan saajan on tarkkailtava töistä aiheutuvia päästöjä mereen ja töiden vaikutuksia merialueeseen Länsi-Suomen ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla ja kalataloudellisia vaikutuksia Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen hyväksymällä tavalla.

Ehdotukset tarkkailusuunnitelmiksi on toimitettava Länsi-Suomen ympäristökeskukselle ja Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskukselle hyvissä ajoin ennen rakennustöiden aloittamista.

6) Tarkkailujen tulokset on toimitettava Länsi-Suomen ympäristökeskukselle ja Vaasan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle tarkkailusuunnitelmissa sanotuin määräajoin. Tarkkailutiedot on pyydettyäessä annettava myös asianosaisten nähtäväksi.

7) Rakennustöiden päätyttyä rakennuspaikat on saatettava asianmukaiseen ja maisemallisesti hyväksyttävään kuntoon.

8) Luvan saaja on vastuussa rakentamisesta mahdollisesti johtuvasta vahingosta, haitasta tai muusta edunmenetyksestä.

Töiden suorittamisesta mahdollisesti aiheutuva vahinko ja haitta on tarpeettomitta viivytyksittä korvattava asianomaiselle oikeudenomistajalle, ellei toisin sovita.

9) Töiden aloittamisesta on etukäteen ilmoitettava kirjallisesti Länsi-Suomen ympäristökeskukselle, Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskukselle, Vaasan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja Merenkululaitokselle.

10) Työt on aloitettava kahden vuoden kuluessa, ja ne on saatettava olennaisilta osiltaan loppuun kolmen vuoden kuluessa siitä lukien, kun tämä päätös on saanut lainvoiman uhalla, että lupa muutoin raukeaa.

11) Töiden valmistumisesta on 60 päivän kuluessa ilmoitettava kirjallisesti Länsi-Suomen ympäristölupavirastolle, Länsi-Suomen ympäristökeskukselle, Vaasan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja Merenkululaitokselle. Valmistumisilmoitukseen on liitettävä tehtyjen ruoppausten ja rakenteiden sijainnin osoittava kartta.

Perustelut

Ympäristölupavirastolle 22.6.2006 toimitetun suunnitelman mukaan imuruopattavien massojen määrä on 41 000 m³ ja nämä massat läjitetään kokonaisuudessaan Hietalahden venesatama-alueelle rakennettaviin selkeytysaltaisiin ja jälkiselkeytysaltaaseen. Läjitysalue sijaitsee Hietalahden puistoksi keskustan osayleiskaavassa merkityn alueen ulkopuolella ja on riittävällä etäisyydellä sen suojelukohteista. Suvilahden alueelle rakennettaviin tekosaariin sijoitetaan kaivamalla poistettavat noin 36 500 m³ krt:n määräiset ruoppausmassat. Aieman kolme tekosaarta käsittävän suunnitelman sijasta rakennetaan kaksi tekosaarta, mutta pengertietä ei rakenneta. Uuden suunnitelman mukainen rakentaminen ei sanottavasti estä veden vaihtuvuutta Schäferivikenillä.

Tutkituissa Schäferivikenin näytepisteiden 1 ja 2 sedimenttinäytteissä oli ympäristöministeriön ruoppaus- ja läjitysohjeen tason 2 ylittäviä pitoisuuksia nikkeliä ja sinkkiä. Lupamääräyksessä 3) hakija on

velvoitettu asentamaan ruoppausalueen ympärille työaikainen suodatinkangasseinäjä vähentämään veden samentumista ruoppausalueen ympärillä. Ruoppausmassat läjitetään Hietalahden venesatamaan rakennettaviin altaisiin ja massojen lietevedet on määrätty kemikaalilla selkeytettäväksi lupamääräyksessä 3) edellytetyllä tavalla. Näillä toimenpiteillä vähennetään hankkeen vahingollisia vaikutuksia vesiympäristöön. Ympäristölupavirasto katsoo, että luvan myöntämisen oikeudelliset edellytykset ovat olemassa.

Ympäristölupavirasto katsoo, että kyseessä on toimenpide, josta voi aiheutua ympäristönsuojelulain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella. Vesilain 1 luvun 19 §:n perusteella asia on käsitelty vesilain mukaisesti ottaen vesilain 2 luvun 1a §:n perusteella soveltuvien osin huomioon ympäristönsuojelulain säännökset.

Edellä mainituilla perusteilla hankkeesta saatava hyöty on siitä aiheutuvaan vahinkoon, haittaan ja muuhun edunmenetykseen verrattuna huomattava.

Hanke ei todennäköisesti merkittävästi haittaa niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi Södra Stadsfjärden – Söderfjärden – Öjen, FI0800057, on sisällytetty Natura 2000-verkostoon.

Hietalahden alueelle sijoitettavien massojen haitta-ainepitoisuuksien vähäisyys huomioon ottaen ympäristölupavirasto katsoo, että massat voidaan sijoittaa alueelle rakennettaviin läjitysaltaisiin. Vesilain mukainen lupa ruoppausmassojen sijoittamiseen Hietalahteen ei kuitenkaan poista velvollisuutta hankkia mahdollisesti tarvittavia muita lupia.

Ottaen huomioon asiassa tehdyt selvitykset ja tässä päätöksessä annetut lupamääräykset ympäristönsuojelulain 42 §:n mukaiset edellytykset luvan myöntämiselle luparatkaisun mukaisesti ovat olemassa. Luvan mukainen toiminta ei aiheuta terveyshaittaa, merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, erityisten luonnonolosuhteiden huononemista, yleiseltä kannalta tärkeän virkistys- tai muun käyttömahdollisuuden vaarantumista ympäristössä eikä kohtuutonta räsitystä naapurikiinteistöille. Hanke ei ole luonnonsuojelulain tai jätelain vastainen eikä hanke ole ristiriidassa alueelle laadittavan asemakaavan kanssa.

Hakija on peruuttanut hakemuksensa siltojen rakentamiseksi, minkä vuoksi ympäristölupavirasto jättää hakemuksen siltoja koskevalta osalta tutkimatta.

Lainkohdat

Vesilain 1 luvun 19 ja 23c §, 2 luvun 1 a §, 6 §:n 2 momentti ja 4 luvun 6 §:n 1 momentti

Ympäristönsuojelulain 41, 42, 43 ja 46 §

Luonnonsuojelulain 65 §

Töidenaloittamislupa Ympäristölupavirasto myöntää Vaasan kaupungille luvan aloittaa tässä päätöksessä tarkoitetut työt ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä päätöksen lupamääräyksiä noudattaen.

Perustelut Töiden aloittamista on pidettävä tärkeänä pitkäaikaiseen, hakemuksen perustana olevaan Suvilahden asuntomessualueen rakentamissuunnitelmaan sisältyvän työn aloittamiseksi.

Luvassa tarkoitetut työt ovat sellaisia, että niiden suorittamisen jälkeen olot voidaan olennaisilta osin palauttaa entisen veroisiksi siinä tapauksessa, että lupa evätään tai sen määräyksiä muutetaan.

Lainkohta Vesilain 2 luvun 26 §

Lausunto muistutuksista ja vaatimuksista

Ympäristölupavirasto hylkää vaatimukset luvan ja töidenaloittamisluvan epäämisestä, koska luparatkaisusta ilmenevillä perusteilla luvan myöntämisen oikeudelliset edellytykset ovat olemassa.

Ympäristölupavirasto toteaa, että enemmän lausunnon antaminen ei ole tarpeen niiden muistutusten osalta, jotka koskevat aiempaa suunnitelmaa ja joiden osalta hakija on muuttanut suunnitelmaansa muistutusten edellyttämällä tavalla.

Ympäristölupavirasto ottaa **Länsi-Suomen ympäristökeskuksen** 1) ja 6) vaatimuksen tekosaarten suojajenkereiden rakentamisesta huomioon lupamääräyksessä 1) sekä vaatimukset lietevesien kemikaloinnista ja ruoppausalueen eristämisestä työnaikaisella suodatin-kankaalla huomioon lupamääräyksessä 3).

Ympäristölupavirasto ottaa tarkkailua koskevat vaatimukset huomioon lupamääräyksissä 5) ja 6) ja vaatimukset töiden ajoittamista ke-sääajan ulkopuolelle huomioon lupamääräyksessä 3).

Ympäristölupavirasto ottaa **Pohjanmaan työvoima- ja elinkeino-keskuksen** 2) ja **Pohjanlahden merenkulkupiirin** 3) muistutuksissa esitetyt vaatimukset huomioon lupamääräyksistä ilmenevällä tavalla.

Ympäristölupavirasto ottaa lupamääräyksissä 3) ja 7) huomioon **Museoviraston** 4) vaatimuksen sen varmistamisesta, ettei toimenpiteillä aiheuteta haittaa Hietalahden puistolle, sen rantalinjalle tai rakenteille.

Ympäristölupavirasto toteaa **Vaasan ympäristöseura – Vasa miljö-förening ry:n** 5) vaatimukseen hakemuksen hylkäämisestä, että luparatkaisun ja töidenaloittamista koskevan ratkaisuosan peruste-luosista ilmenevillä perusteilla luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa siinä laajuudessa kuin lupa hankkeelle ja töiden aloittami-selle on myönnetty.

Ympäristölupavirasto toteaa yhdistyksen vaatimukseen Natura-arvioinnin teettämisestä, että Länsi-Suomen ympäristökeskus toimivaltaisena valvontaviranomaisena on katsonut, ettei luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu Natura-arviointi ole tarpeen.

Muistuttajan väitteeseen kaavaluonnosten merkityksettömyydestä lupaharkinnassa ympäristölupavirasto toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslain 42 §:n mukaan yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Yleiskaava ei ole asemakaava-alueella voimassa muutoin kuin asemakaavan muuttamista koskevan vaikutuksen osalta. Vesilain 2 luvun 4 §:n mukaan lupaa harkittaessa on myös katsottava, ettei lupa merkittävästi vaikeuta kaavan laatimista. Hankesuunnitelma ei ole kaavoituksen vastainen. Alueen käyttöoikeutta koskevan muistutuksen osalta ympäristölupavirasto toteaa, että hakija on ilmoittanut omistavansa hankealueen. Ympäristölupavirasto toteaa Hietalahden sedimenttinäytteitä koskevan muistutuksen osalta, että Hietalahden alueelta on vuonna 2006 tutkittu kahden näytepisteen näytteet. Hietalahden alueelle rakennettaviin selkeytysaltaisiin läjitetään Schäferivikenin alueella imuruopattavat massat. Hietalahtea ei ruopata. Muutetun suunnitelman mukaisesti Hietalahden läjitys- ja selkeytysaltaat sijaitsevat keskustan osayleiskaavan S9 (Hietalahden puisto) ulkopuolella, eikä hanke ennalta arvioiden vaikuta vahingollisesti Hietalahden Villaan tai alueella oleviin muihin kulttuuriarvoihin.

KÄSITTELYMAKSU 2 646 euroa

Perustelut Asian käsittelyn vaatima työmäärä on ollut ympäristöministeriön asetuksessa ympäristölupaviraston maksullisista suoritteista olevassa taulukossa mainittua työmäärää suurempi, minkä vuoksi maksu peritään taulukossa olevaa maksua (1 960 €) 35 % korkeampana.

Sovellettu oikeusohje Ympäristöministeriön asetus ympäristölupavirastojen maksullisista suoritteista (1238/2003) 2 §

MUUTOKSENHAKU Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

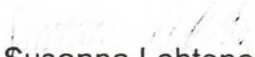
Liite Valitusosoitus

Leena Simpanen
Leena Simpanen

Anne Valjakka
Anne Valjakka

Jäljennöksen oikeaksi todistaa:
Paikka ja aika kuin edellä.

Sihteeri

Susanna Lehtonen

Päätöksen tekemiseen ovat osallistuneet ympäristöneuvokset Leena Simpanen, Tapio Kovanen ja Heikki Penttinen (tarkastava jäsen). Asian on esitellyt esittelijä Anne Valjakka.
AV/sl

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen	Länsi-Suomen ympäristölupaviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta . Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.												
Valitusaika	Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy 29.9.2006 .												
Valitusoikeus	Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuin-ympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, alueelliset ympäristökeskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.												
Valituksen sisältö	Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava - päätös, johon haetaan muutosta - valittajan nimi ja kotikunta - postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@om.fi) - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta - mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi - perusteet, joilla muutosta vaaditaan - valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)												
Valituksen liitteet	Valituskirjelmään on liitettävä - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle - mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta												
Valituksen toimittaminen ympäristölupavirastoon	Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava kaksin kappalein Länsi-Suomen ympäristölupaviraston kirjaamoon. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.												
Länsi-Suomen ympäristölupaviraston yhteystiedot	<table> <tr> <td>käyntiosoite:</td><td>Panimokatu 1, 00580 Helsinki</td></tr> <tr> <td>postiosoite:</td><td>PL 115, 00231 Helsinki</td></tr> <tr> <td>puhelin:</td><td>vaihde 020 490 121</td></tr> <tr> <td>telekopio:</td><td>(09) 726 0233</td></tr> <tr> <td>sähköposti:</td><td>kirjaamo.lsy@ymparisto.fi</td></tr> <tr> <td>aukioloaika:</td><td>klo 8 - 16.15</td></tr> </table>	käyntiosoite:	Panimokatu 1, 00580 Helsinki	postiosoite:	PL 115, 00231 Helsinki	puhelin:	vaihde 020 490 121	telekopio:	(09) 726 0233	sähköposti:	kirjaamo.lsy@ymparisto.fi	aukioloaika:	klo 8 - 16.15
käyntiosoite:	Panimokatu 1, 00580 Helsinki												
postiosoite:	PL 115, 00231 Helsinki												
puhelin:	vaihde 020 490 121												
telekopio:	(09) 726 0233												
sähköposti:	kirjaamo.lsy@ymparisto.fi												
aukioloaika:	klo 8 - 16.15												
Oikeudenkäyntimaksu	Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 82 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.												

Länsi-Suomen
ympäristölupavirasto

KUULUTUS PÄÄTÖKSEN ANTAMISESTA

Diaarinumero
LSY-2005-Y-357

Päätöksen antopäivä 30.8.2006

Päätösnumero 98/2006/4

Asia Vesialueen täyttäminen ja ruoppaaminen, tekosaarten rakentaminen ja massojen sijoittaminen läjitysaltaisiin sekä töiden aloittaminen ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä, Vaasa

Hakija Vaasan kaupunki

Päätöksen pääasiallinen sisältö

Lupa ja töidenaloittamislupa on myönnetty.

Nähtävänäpito Päätös on nähtävänä 30.8 – 29.9.2006 Vaasan kaupungin kansalaisinfos-
sa ja Länsi-Suomen ympäristölupavirastossa.

Muutoksenhaku Päätökseen saa hakea valittamalla muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava kaksin kappalein Länsi-Suomen ympäristölupavirastoon. Tarkemmat ohjeet muutoksenhausta ovat päätöksen liitteenä olevassa valitusosoituksessa. **Valitusaika päättyy 29.9.2006.**

Lisätietoja Esittelijä Anne Valjakka, puh. 020490 3283 / 0400 351926.
Ympäristöneuvos Heikki Penttinen, puh. 020490 3266 / 0400 351839.

Dag för givande av beslut 30.8.2006

Beslutsnummer 98/2006/4

Ärende Utfyllning och muddring av vattenområde, byggande av konstgjorda öar, upplagring av massor i deponeringsbassänger samt inledande av arbetena innan beslutet vunnit laga kraft, Vasa

Sökande Vasa stad

Det huvudsakliga innehållet i beslutet

Tillstånd samt tillstånd att inleda arbetena har beviljats.

Framläggande Beslutet hålls framlagt 30.8 – 29.9.2006 i medborgarinfo i Vasa stad och vid Västra Finlands miljötillståndswerk.

Sökande av ändring Ändring i beslutet får sökas genom besvär hos Vasa förvaltningsdomstol. Besvärsskriften med bilagor skall i två exemplar tillställas Västra Finlands miljötillståndswerk. Närmare anvisningar om sökande av ändring finns i den besvärсанvisning som finns som bilaga till beslutet. **Besvärstiden utgår 29.9.2006.**

Ytterligare uppgifter **Föredragande Anne Valjakka, tfn 020 490 3283 / 0400 351 926. Miljörådet Heikki Penttinen, tfn 020 490 3266 / 0400 351 839.**

LITE 5

SUVILAHDEN KULTTUURIYMPÄRISTÖN
TÄYDENNYSINVENTOINTI

Annukka Rajala
Pohjanmaan museo
Kesä 2005

INVENTOINTITYÖ

Vaasan Suvilahden kaupunginosassa järjestetään asuntomessut vuonna 2008. Suvilahden rantaan suunnitellaan sekä asuinpienaloja että pienkerrostaloja yhteensä noin 15 000-20 000 k-m².⁶ Asuntomessujen vuoksi alueelle oli tehtävä kulttuuriympäristöinventointi. Inventoinnin tarkoituksena oli kartoittaa Vaasan Suvilahden huvila-alueen kulttuurillisesti arvokkaat kohteet. Alueella on tehty rakennusinventointi vuonna 1995. Kyseisessä inventoinnissa otettiin huomioon vain olemassa olevat rakennukset, joten sitä täydennettiin kesällä 2005. Uudessa inventoinnissa kartoitettiin Suvilahden alueella sijaitsevat vanhat kivijalat ja –aidat sekä laiturit ja kaivot. Tietoja alueella sijainneista rakennuksista on kerätty Vaasan kaupungin eri virastoista ja arkistoista. Lisäksi tietoja on saatu nykyisten huviloiden asukkailta ja omistajilta sekä muilta alueen historiaa tuntevilta henkilöiltä. Tsaarin Vaasa ortodoksiselle seurakunnalle lahjoittamista maista tällä alueella ei ole tehty selvitystä ajanpuutteen vuoksi. Kaikki inventointikohteet on valokuvattu ja niistä on tehty pinnakkaisvedokset. Osasta on teetetty valokuvia.

Työtä on ohjannut maakuntamuseotutkija Kaj Höglund.

Alueen historiasta

Nykyinen Suvilahti on sijoittunut Vanhaan Vaasaan vievän laivanreitin varrelle. Alueen eteläosassa on toiminut 1700-luvulla Vaasan tiettävästi toinen pikitehdas, joka näkyy alueen kartoissa. Sen ympäristössä ja lähisaarissa on ollut makasiineja ja todennäköisesti kalastajamökkejä. Suvilahden vanhin tie lienee 1700-luvulta. Tie on johtanut pikitehtaalle, joka lienee jäänyt nykyisen Suvilahden teollisuusalueen alle. Alueen nimistöä löytyvät Beckbruket –tehtaan lisäksi nimet Melmo landet (Suvilahden katsottiin kuuluvan siihen), Gräsholmsgrund (itäosassa), Verandersgrund (itäosassa) Gräsholmsviken (joka toisissa kartoissa on Långviken), Granholms viken ja Skiefferie viken. Kopparören, Abborören sekä Gräsholm ja Gräsholms grunden kuuluvat myöskin alueen paikannimistöön. Suvilahden eteläosaa on kutsuttu nimellä Pålvräcks udden. Hieman kauempana löytyvät Matmorsviken sekä nyt jo lähestulkoon mantereessa kiinni olevat Ömsamsternana. Krimin sodan aikana 1850-luvulla valmistuivat Patterniemen varustukset sekä salakarikko sen edustalla.

Alueen kesäasutus on alkanut viimeistään 1840-luvulla. Ensimmäisiin kesäasukkaihin kuului mm. Herman Rosenberg, josta toisaalla enemmän. Alueen arvokkainta kulttuuriympäristöä edustavat juuri ne harvat vanhemmat huvilat, jotka ovat säilyneet. Myöskin alueen menneisyydestä kertovat kiviaidat, kaiverrukset, laiturit ja portaat tulee säilyttää. Vanhojen rakennusten perustukset tulisi myös jättää rauhaan esim. Rosenbergin ja Antellin tontilla. Rosenbergin ja Antellin kaiverrukset ovat osittain hautautuneet pyörätien alle ja ne tulisi kaivaa esiin. Arvokkaaseen kulttuuriympäristöön kuuluvat myös alueen metsittyneet puutarhat ja istutettu puusto. Rakennuksia on käsitelty Pohjanmaan museon aikaisemmassa aluetta koskevassa rakennusinventoinnissa. Haastatteluiden ja arkistojen kautta saatua kirjallista materiaalia säilytetään Pohjanmaan museossa.

K.H.

RAKENNUSPERINTÖ JA KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Kulttuuriympäristö on syntynyt ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan kokonaisuutta, jonka muodostavat rakennettu kulttuuriympäristö eli rakennusperintö, kulttuurimaisema ja muinaisjäännökset.

Rakennettua kulttuuriympäristöä, rakennusperintöä ovat rakennukset ja rakennetut alueet, sekä erilaiset rakenteet. Kulttuurimaisemassa näkyy, miten ihmisen toiminta on sopeutunut ja käyttänyt hyödyksi luonnon elementtejä, maaperää, topografiaa ja ilmastoa. Kiinteät muinaismuistot ovat maisemassa ja maaperässä säilyneitä jälkiä muinoin eläneiden ihmisten toiminnasta.¹

Rakennusperinnön kautta havainnollistuva historia auttaa ymmärtämään yhteiskunnan muutosilmiöitä ja kulttuurista perustaa.²

Suomen rakennuskanta on moniin Euroopan maihin verrattuna nuorta. Yli 80% Suomen rakennuskannasta on valmistunut toisen maailmansodan jälkeen. Tämä seikka lisää vastuutamme vanhemman rakennusperinnön säilyttämisessä.²

Kulttuuriympäristön vaaliminen takoiikkaa kaikkea toimintaa, jolla edesautetaan kulttuuriympäristön säilymistä, välittymistä tulevaisuuteen ja sen muutoksen hallintaa. Vaalimista toteutetaan kulttuuriympäristöä koskevalla tiedontuotannolla, suojelulla, hoidolla, restauroinnilla sekä tiedottamisella.²

SUVILAHTI

Suvilahti on eräs Vaasan uusimpia, männikkömetsiä kasvavien kumpujen maassa, meren tuntumassa oleva kaupunginosa. Se sijaitsee noin kolme kilometriä kaupungin keskustasta etelään. Asuntorakentaminen alueella alkoi 1969 syksyllä.

Rakentamisen loputtua 1980 luvun alkupuolella alue tarjosi asuinsijan noin 4500 asukkaalle.

Liikekeskus ja korttelikauppa valmistumisensa jälkeen vuosina 1975 ja 1976 palveluineen tyydyttävät asukkaiden välttämättömät jokapäiväisen elämän tarpeet. Peruskoulun ala-aste ja kirjasto tyydyttävät tiedonhalua ja kulttuurillisia harrastuksia haluavien lasten ja aikuisten tarpeita.

Alueen asemakaava on ainutlaatuinen Vaasassa. Moottoriajoneuvoliikenne on pysytetty mahdollisimman etäällä asutuksesta. Kevyttä liikennettä varten on omat ajoväylänsä. Näin on lasten leikkien turvallisuus ja jalankulun häiriöttömyys turvattu.⁵

Nykyään Suvilahdessa asuu 2500 asukasta, Korkeamäki mukaan lukien asukkaita on noin 3500.⁷

MAISEMARAKENNE JA KASVILLISUUS

Vaasan kaupungin alueella on voimakkaasti maisemaa jäsentäviä tekijöitä vähän; korkeuserot eivät ole suuria, ja näin ollen rinteet ovat yleensä loivia.

Nykyinen maisema on syntynyt kahdessa vaiheessa. Maiseman perusrungon muodostavat ennen jääkautta syntyneet murroslaaksot. Jääkauden jälkeen pinnanmuodot ovat tasoittuneet merenpohjaan muodostuneiksi savitasangoiksi, joista maankohoamisen kautta on syntynyt kuivaa maata. Muu osa on huuhtoutunutta kivikkoista moreenia.

Rannikko on Pohjanmaan nuorinta. Maankohoamisen vuoksi maa nousee merenpinnan tasoon nähden noin 8 mm vuodessa. Kun ilmiöön liittyvät matala rantaprofiili ja liettyminen, maatu suhteellisen lyhyessä ajassa huomattava määrä entistä merenpohjaa, ja rantaviiva siirtyy jatkuvasti ulospäin. Rannan tuntumassa tapahtuu jatkuvaa kasvillisuuden sukkessiota, jossa kasvillisuusvyöhykkeet siirtyvät ulospäin ja entisestä rantaniitystä ja ruovikosta syntyy vähitellen metsää. Ranta on Vaasan kaupungin tärkeimpiä maisemaelementtejä ja nykyiseen tapaan rakennettuakin tärkeä osa kaupunkikuvaa.

Mataloitumisen ja rantaviivan siirtymisen vuoksi rantoja on pengerrytetty. Lähes kaikkia lahdenpohjukoita on myöskin täytetty, kuten Vikingan-, Onki- ja Emäntälahti sekä Schäferinlahti.³ Esimerkiksi Emäntälahti ulottui vielä 1930-luvulla nykyisen raviradan keskelle. Nykyään lahdesta on jäljellä vain lätäkkö.⁴

Myös vanhat huvila-asutusalueet, puutarhamaisesti hoidettuine ympäristöineen muodostavat monipuolisen viheralueen. Asuntoalueiden rakentamisen myötä huvila-asutus joutuu normaalin taajama-asutuksen piiriin. Osa huviloista on muutettu asuintaloiksi ja osa purettu, kuten

Suvilahdessa. Purkamisen myötä pihapiirit kasvustoineen vähitellen rappeutuvat ja metsittyvät umpeen.³
(Liite 1)

Suvilahden rannan kasvillisuutta, Pohjanmaan museo (Kaj Höglund)

SUVILAHDEN KULTTUURIYMPÄRISTÖN TÄYDENNYSINVENTOINTI

KUPARISAARI

Alueella on kesähuiloita 1800-luvun lopulta ja 1900-luvun alusta. Alue alkaa Emäntälahdelta ja loppuu ennen Ahvensaarta. Aiemmin täällä on ollut enemmän huviloita. Alue on historiallisesti mielenkiintoinen ja huviloita ovat käyttäneet tai rakentaneet henkilöt, joilla on ollut oma merkityksensä Vaasan kaupungin historiassa. Esimerkiksi Herman Rosenberg ja Frithijof Antell sekä toimitusjohtaja Oskar Tuomela. Tonttien numerot ja omistajat on selvitetty vanhan tonttikartan avulla. (Liite 2)

Kuva Emäntälahdelta, Pohjanmaan museon kuva-arkisto

Kuparisaari 1902, Pohjanmaan museon kuva-arkisto

KONRAD FREESEN HUVILAN LÄHIYMPÄRISTÖ, EMÄNTÄLAHTI

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 1.

Freesen huvilan vieressä on puretun Viktor Reiniuksen huvilan (nim. "Evaro") kivijalka, ja sen lähellä pienempi, mahdollisesti huvimajan, pyöreä kivijalka. Rannassa sijaitsee vanhan rakennuksen kivijalka ja kivilaituri. Freesen huvilan toisella puolella, kävelytien puolella, on ympyrän muotoinen kivijalka, mahdollisesti huvimaja. Rannassa, venevajan vieressä on kivilaituri, joka on suurimmaksi osaksi kuivalla maalla. Lisäksi rannassa on kolmas kivilaituri.

Moottoritien viereisellä alueella, Emäntälahden rannassa on vanhan huvilan kivijalka. Lisäksi alueella on vanha kivilaituri, joka nykyään on kuivalla maalla.

“BJÖRKUDDEN”, HUVILAPALSTA 58, KUPARISAARI.

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 2.

Rantaan kulkevan tien vieressä, mäen päällä on vanha kivijalka. Saunan rannassa on kivilaituri, ja rakennuksen toisella puolella myös toinen kivilaituri. Nykyään se on kokonaan kuivalla maalla. Päärakennuksen takana, lähellä lentopallokenttää, on kiviaitaa. Vaasan poliisien yhdistyksen huvila.

“MAJNIEMI”, HUVILAPALSTA 59, KUPARISAARI.

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 3.

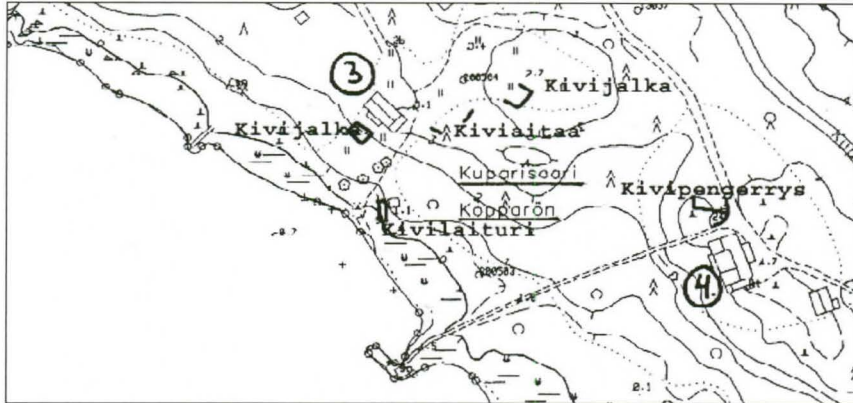
Merelle päin olevan julkisivun edessä on kivijalka. Rannassa, uimahuoneen edusta on pengerretty kivillä. Matalammalla vedessä on kivirakennelma, joka on mahdollisesti vanha kivilaituri. Lisäksi rannassa on valettu laitur, jossa muutama metallinen rengas. Laituri on kuitenkin romahtanut. Huvilan sivustalla on pätkä kiviaitaa. Kuparisaarentien varrella on painauma, joka on mahdollisesti vanhan rakennuksen paikka. (Ei varmaa tietoa, voi olla vaan kuoppakin.) Majniemen “kasvimaan” takana, Furuvikin ja Majniemen välisessä metsässä on kivijalka ja kiviaitaa.

"FURUVIK", HUVILAPALSTA 60, KUPARISAARI.

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 4.

Nykyinen omistaja Anna Häkäri.

Furuvikin rannassa on hyväkuntoinen laituri, jonka päässä punainen saunarakennus. Huvilan vierellä on kivipengerrys, jonka yllä on leikkimökki.

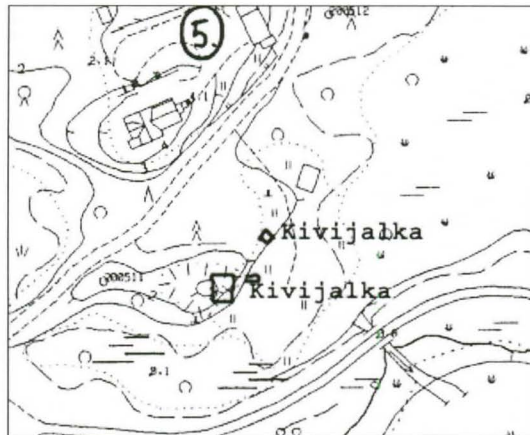

MÄNTYNIEMI, "TALLUDDEN", HUVILAPALSTA 61, KUPARISAARI.

Pentti Niemisen omistama huvila, inventoitu vuonna 1995. Inventointiluettelo numero 5.

HUVILAPALSTA 62, KUPARISAARI.

Alueella on sijainnut huvila, jonka 1950-luvulla omisti Ekola. Pentti Niemisen mukaan rakennuksessa on myös asunut Pastori Still ja myöhemmin Siltala. Rakennus purettiin 80-luvulla. Rakennuksista on jäljellä kivijalat, luultavasti päärakennuksen ja saunan kivijalat.

HUVILAPALSTA 63, KUPARISAARI.

Dagmar ja Reino Tikan talviasuttava huvila, jota nykyään käytetään asuinrakennuksena. Inventoitu vuonna 1995. Inventointiluettelo numero 6.

Alueella vanha kaivo, joka on uudistettu. Betonirenkaat mahtuivat kaivon sisälle. Huvilan merenpuoleisella sivustalla on mäen rinteessä kaksi kivipengerrystä, pitkälti puutarhakasvillisuuden peitossa. Tikat muuttivat huvilaan 60-luvulla. Silloin vesi ylettyi nykyisen rinteän alaosaan saakka ja saunalle vietiin veneellä puut. Nykyään saunalle menee polku, jonka molemmilla sivuilla kulkee kivipenkereet. Sauna on uudempi kuin päärakennus. Vanhasta tuvasta, jonka hirsiä on käytetty nykyisen saunan rakentamiseen, on jäljellä kiviperusta. Vanha kivilaituri kulkee nykyiseltä saunalta oikealle, Stillin entiselle huvilalle päin. Saunalta meni 60-luvulla puinen laituri Scheferinlahdelle

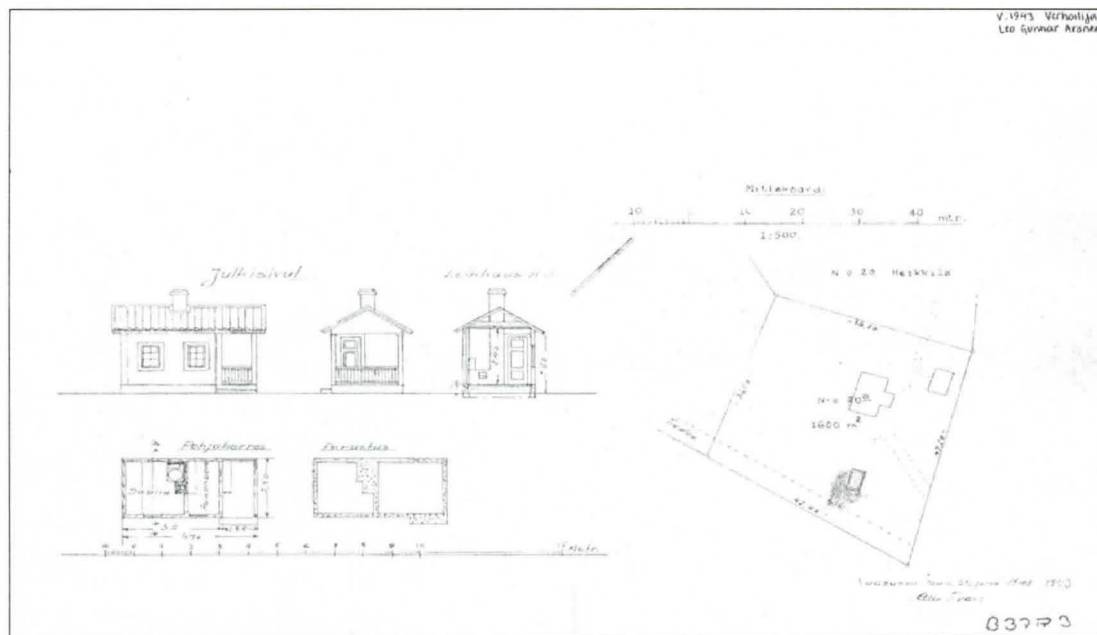
päin. Se on edelleen jäljellä, mutta vesi sen ympäriltä on hävinnyt. Laiturin vieressä on iso kivi, jossa on metallirengas. Siinä on aikoinaan pidetty venettä kiinni. Nyt laiturilta pääsee kulkemaan kävelypolulle. Huvilan ympäristössä näkee hyvin, mitä maankohoaminen on saanut aikaan.

HUVILAPALSTA 151, MÄNTÄN HUVILA SUVILAHDESSA.

Tontilla sijaitsee vuonna 1995 inventoitu huvila. Inventontiluettelo numero 7.

HUVILAPALSTA 152, L.ARONEN.

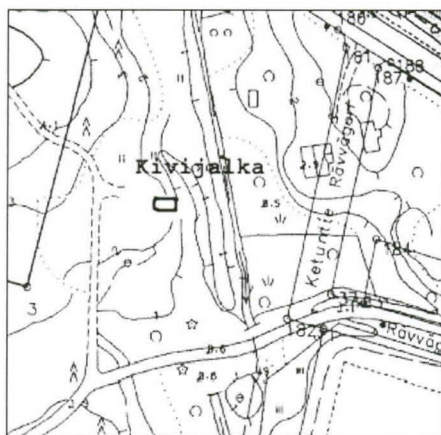
Mäntän huvilan vieressä, urheilukentän edessä sijainnut huvila. Vaasan kaupunki poltti rakennuksen 1980-luvulla eikä huvilasta ole mitään jäljellä. Vaasan kaupungin keskusarkistosta löytyi piirustukset, joilla Leo Aronen on hakenut saunarakennukselle rakennuslupaa vuonna 1943.

L. Arosen saunan piirustukset vuodelta 1943, kaupungin keskusarkisto

HÄLSTEN

Mäntän huvilan takana sijainnut huvila. Rakennuksesta on enää jäljellä vain kivijalka.

HUVILAPALSTA 153, V. NIKKO

Huvilasta ei ole jäljellä enää mitään.

HUVILAPALSTA 154, S.FINELL

Huvilasta ei jäljellä enää mitään.

HUVILAPALSTA 155, M.SAVIOJA

Alueella on vanhan rakennuksen kivijalka, luultavasti päärakennuksen.
Kivijalka 4/36-34.

HUVILAPALSTA 156, NORRGÅRD

Huvilasta ei jäljellä enää mitään.

AHVENSAARI

Ahvensaari ja Scheferinlahti

Ahvensaari on nimensä mukaisesti ollut ennen saari, mutta maankohoamisen myötä se on kiinnittynyt Kuparisaareen. Ahvensaarella on monta kivilaituria. Lisäksi alueella on kaksi valettua kivijalkaa, joista toinen on ollut vanha käymälä, rakennuslupa myönnettiin vuonna 1965.

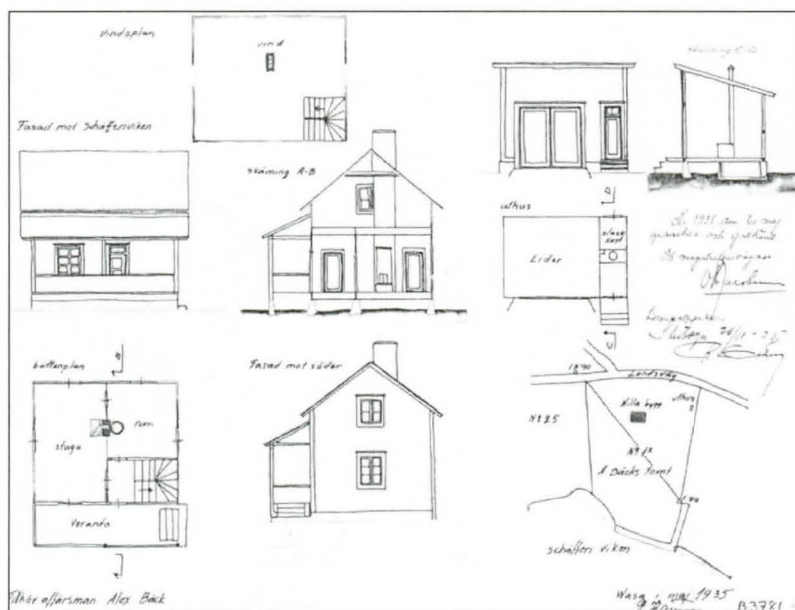
Ahvensaarella on sijainnut myös Invalidien yhdistyksen kesähuvila 50-luvun alussa, mutta sitä ei enää ole.

SUVILAHDEN HUVILA-ALUE, SCHEFERINLAHTI (LIITTEET 2 JA 4)

Huvila-alueen tontit ja niiden silloiset omistajat selvitettiin vanhojen karttojen avulla. Toinen kartta on noin 1920-luvulta, toinen noin 1950-luvulta. Tontit on piirretty nykyisen Suvilahden rannan kartan päälle vanhan kartan mukaisesti.

HUVILAPALSTA 201, S. BÄCK.

Tätä huvilaa ei enää ole.

HUVILAPALSTA 202, M. LASSILA.

Vanhasta huvilasta on jäljellä kivijalka. Entisessä rannassa on vanha kivilaituri ja rantaa rajaa myös kivimuuri, joka jatkuu seuraavalle tontille. Nyt rakenteet ovat kuivalla maalla.

Tontin takana, kauempana rannasta on vanha kaivo. Lisäksi lähistöllä on vanhan portin paalut.
(rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas kivi ja –pengerrys suojeltava sm-merkinnällä tai /s –merkinnällä)

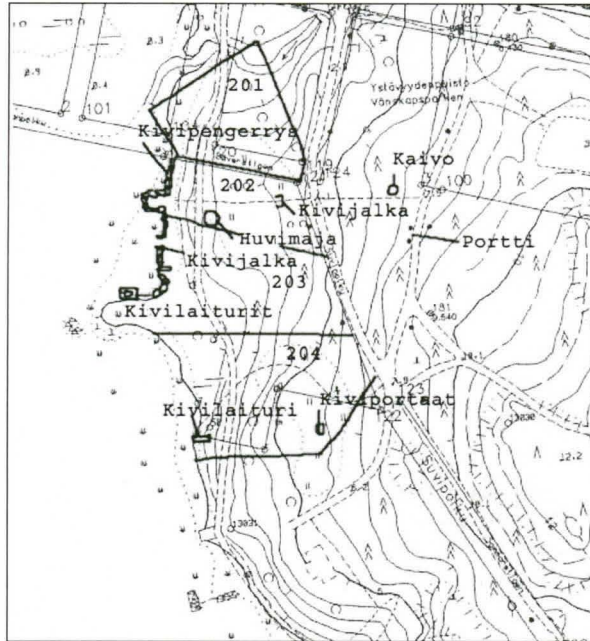
HUVILAPALSTA 203, E. SUNDQVIST.

Vanhassa merenrannassa jatkuu kivimuuri, ja siellä on myös hyvin näkyvissä entisen huvilan kivijalka. Tontilla sijaitsee myös pyöreä kivijalka, joka on luultavasti vanhan huvimajan.

Lähemmäksi merta menee polku, jossa on vanha, neliön muotoinen laiturin ja sen vieressä toisen kivilaiturin jäänteet. Neliön muotoinen laiturin on nykyään kuivalla maalla. *(rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat kivilaiturit ja –pengerrys suojeltava sm-merkinnällä tai /s –merkinnällä)*

HUVILAPALSTA 204, H. WALLEN.

Tontin rajalla on jäljellä rakennuksen kiviportaati, mutta huvilan jäännöksiä ei enää ole. Kivilaituri on edelleen näkyvissä, nykyään se on kuivalla maalla.

Huvilatontit 201-204.

HUVILAPALSTA 205, V. LASSILA.

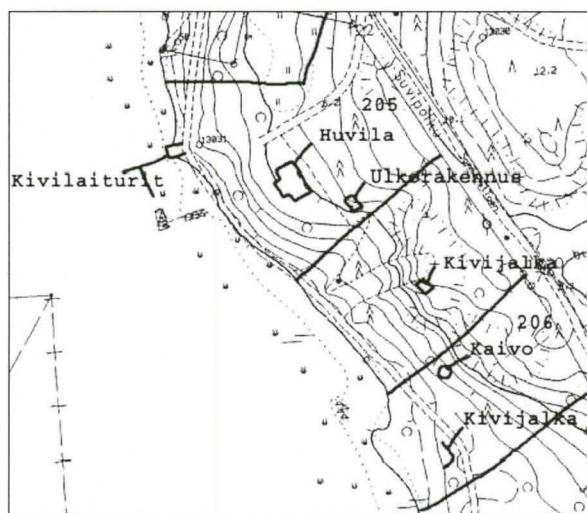
Tontilla on hyvin nähtävissä siellä sijainneen huvilan kivijalka ja rinteessä olevat kivrakenteet. Kauempana rannasta on myös ulkorakennuksen kivijalka. Rannassa on kaksi kivilaituria.

SEURAAVA ALUE (EI TONTTINUMEROA)

Alueelle ei ole karttoihin merkitty omistajaa. Alueella on jyrkät kalliot. Rinteessä on nähtävissä kivijalka ja vanhaa rantaviivaa myötäilee kivrakennelma.

HUVILAPALSTA 206, O. JÄRVINEN

Tontilla on näkyvissä kivijalka, joka sijaitsi ennen rannassa. Nyt rantaviiva on kauempana. Etäämmällä rannasta sijaitsee vanha kaivo.

Huvilatontit 205-206.

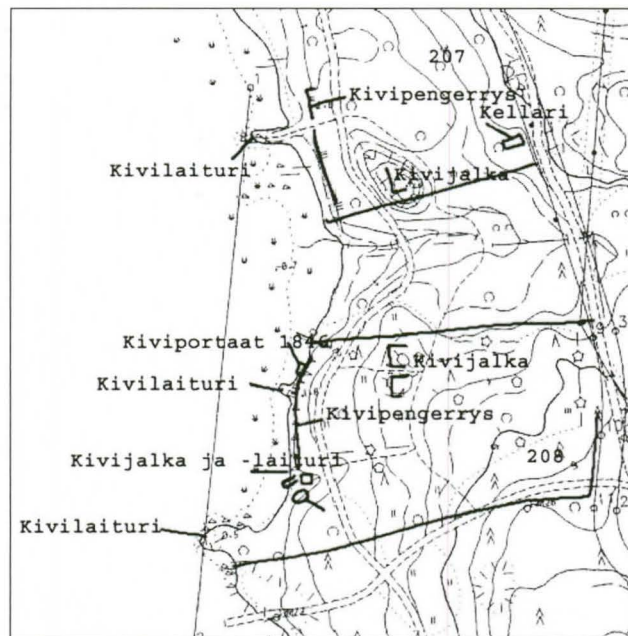
HUVILAPALSTA 207, O. ROSELIUS.

Tonttia rajaa rannassa pitkä kivirakennelma, josta osa on vanhan rakennuksen kivijalkaa. Rakennelmasta lähtee kivilaituri rantaan. Etäämällä, mäen päällä on heinittynyt huvilan kivijalka. Lisäksi tontin toisessa päässä on vanhan kellarin jäänteet. *(rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat kivilaiturit ja -pengerrykset suojeltava sm-merkinnällä tai /s -merkinnällä)*

HUVILAPALSTA 208, ROSENBERG, ANTELL.

Tontin vuokrasi Herman Rosenberg 3. 5. 1845. Rannassa on kivimuuri, josta kulkee kiviportaakkeet alas silloiseen rantaan. Portaisiin on kirjoitettu H.R. ÅR 18 III/VII 46 → Herman Rosenberg ja AF I O → Fritjof Antell (Rosenbergin poika). (Liitteet 3 ja 4)

Pian kiviportaakoiden jälkeen muurista lähtee kivilaituri rantaan. Kauempana rannasta, mäen päällä sijaitsee huvilan kivijalka. Polkua edetessä, rannassa on toinen kivilaituri, jonka vieressä on pienen rakennuksen kivijalka. Tämän kivijalan lähistöllä sijaitsevalle kalliolle on kaiverrettu teksti R. S. 1927. Kolmas kivilaituri sijaitsee aivan tontin reunalla. *(historiallisesti ja maisemallisesti arvokkaat kaiverretut portaat suojeltava sm-merkinnällä, koko alue s-merkinnällä)*

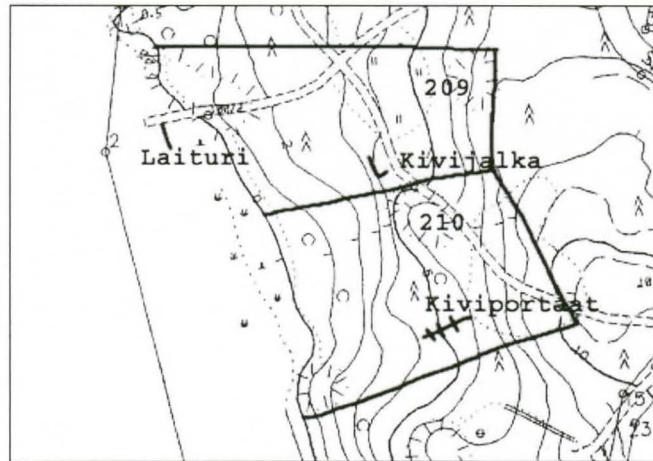
Huvilatontit 207-208.

HUVILAPALSTA 209, A. KUTVONEN.

Rannassa on kivilaituri ja tontilla on myös vanhan huvilan kivijalka.

HUVILAPALSTA 210, H. SEPPÄ.

Tontilla ei ole enää nähtävissä sillä sijainneiden rakennusten jäänteitä. Mäessä kulkee kuitenkin kiviportaait.

Huvilatontit 209 ja 210.

HUVILAPALSTA 211, N. LAAKSO.

Alueella näkee selvästi, missä rakennukset ovat ennen sijainneet. Rannassa on vanha kivilaituri ja kivijalka. Rannasta nousee kiviportaait ylös rinteeseen päälle. Rinteeseen päällä on pyöreä kivijalka, kaunis, pitkä kiviaita sekä muita rakennelmia.

Ote Vaasa-lehden viikkoliitteestä nro 26, 30.6.1962: "Niilo Laakson huvilalla näkee Vaasan rannoille vierasta alppimajatunnelmaa. Rannan penkereet putoavat jyrkästi mereen. Tervanruskean huvilan rakennutti aikanaan tri Valter Lassila norjalaisen vuorimajan malliin. Hän vedätti myös pihalle vanhan tuulimyllyn Singsbystä." (Liite 4) *(maisemallisesti arvokkaat kallioon hakatut kiviportaait suojeltava s-merkinnällä, tontti / s-merkinnällä)*

"VILLA BERGET", HUVILAPALSTA 212, OSKAR TUOMELA (A.LAMPI)

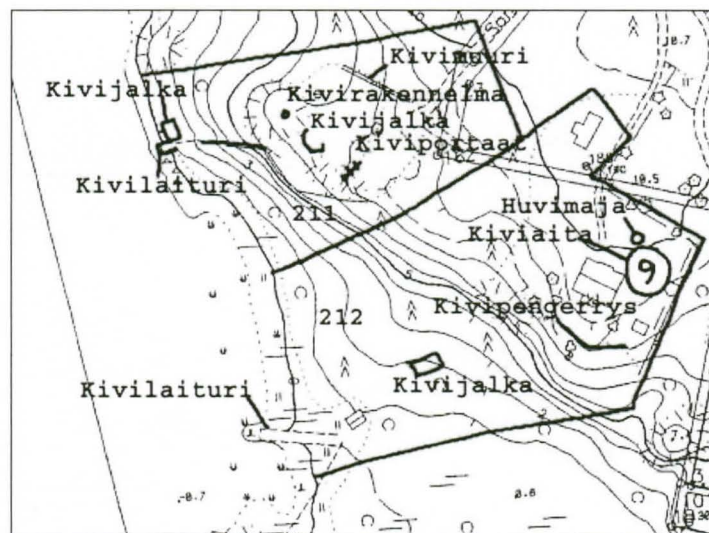
Vuonna 1995 inventoitu kesähuvi, inventointiluettelo nro 9.

Huvilan edessä on kiviaitaa, ja sen vieressä on kivijalka. Siinä on ollut ennen pienempi asuinrakennus, katso alla oleva kuva. Kiviaidan lähetyvillä on mahdollisesti vanhan huvimajan kivijalka. Kivijalkaa kiertää syreenit ja sen vieressä on vanhoja lehmuksia. Huvilan oikealla puolella on kivipengerrys, ja myös rakennuksen takana. Rannassa, nykyisen saunan vieressä on kivijalka ja rantaa pitkin kulkee kivipengerrys. Saunalta lähtee myös pitkä ja hyväkuntoinen kivilaituri. Alueella myös vanha kellari ja kellarin vieressä erikoinen rakennelma.

(Liite 5) *(rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat kivilaiturit ja -pengerrys suojeltava s-merkinnällä tai /s -merkinnällä)*

Purettu rakennus Villa Bergetin vieressä, Anna-Maija Salo

Huvilatontit 211 ja 212.

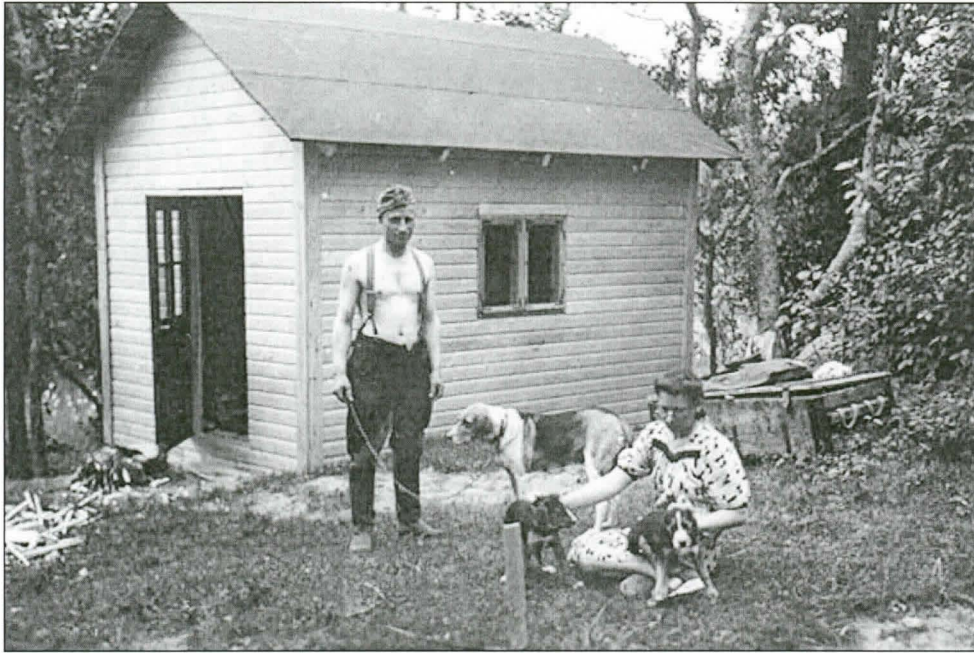
Tuomelan huvilapalstan viereisellä tontilla, Patterinniemellä, on ollut Uusimäen huvilatontti. Rakennuksista ei ole enää mitään jäljellä.

PATTERINNIEMI

Alueella Krimin sodan aikaiset varustukset. Vedessä näkyvissä hevosenkengän muotoinen kivirakennelma, joka esti pääsyn kanaaliin. (sm-merkintä kaavassa myös vedessä olevalle rakenteelle)

RUOHO- JA PIKISAARET

Vanhojen karttojen mukaan alueella on ollut useita saaria, mutta nykyään ne ovat maankohoamisen johdosta kiinni mantereessa. Monia huviloita on purettu ja osa on jäänyt teollisuusrakentamisen alle, kuten esimerkiksi Leo ja Sylvi Tuomen huvila.

Mökinrakennusta, Leo ja Sylvi Tuomi, Pohjanmaan Museon kuva-arkisto.

HUVILAPALSTA 236, LINDQVIST.

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 13.

HUVILAPALSTA 237, U.KUKKO.

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 12.

HUVILAPALSTA 238

Huvilaa ei ole enää ole.

HUVILAPALSTA 239, L.TUOMI

Huvila on jäänyt teollisuusrakentamisen alle.

HUVILAPALSTA 240, U.PÖYRY.

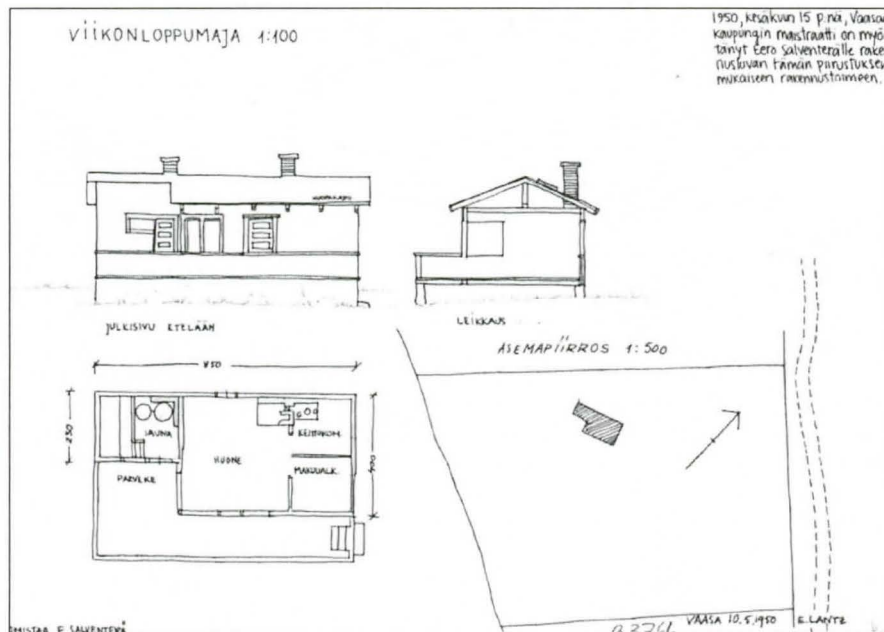
Huvila on jäänyt teollisuusrakentamisen alle.

HUVILAPALSTA 241, T.MARJAMÄKI.

Huvila on jäänyt teollisuusrakentamisen alle.

HUVILAPALSTA 242, E.SALVENTERÄ.

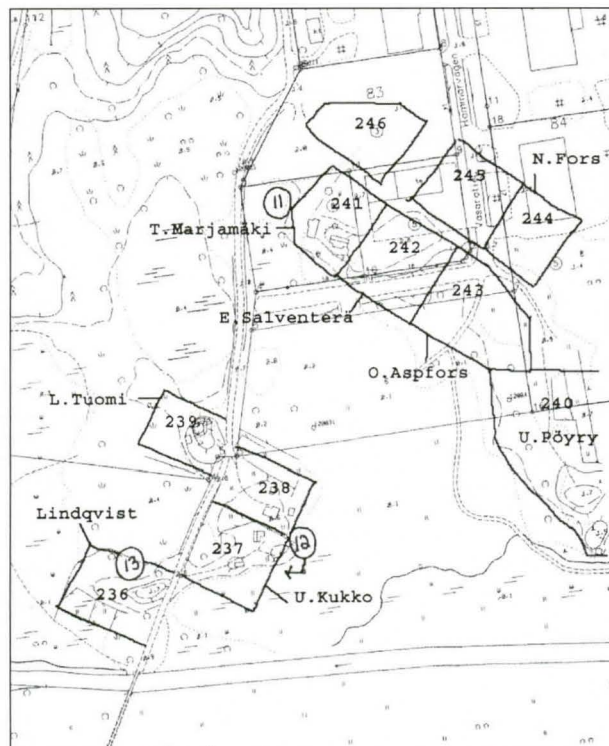
Huvilaa ei enää ole. Kaupungin keskusarkistosta löytyi piirustukset, joilla Eero Salventerä on hakenut rakennuslupaa viikonloppumajalle vuonna 1950.

Huvilan piirustukset, 1950. Kaupungin keskusarkisto.

HUVILAPALSTA 243, O.ASPFORS JA HUVILAPALSTA 244, N.FORS.
Huviloita ei enää ole. Purettu teollisuusrakentamisen myötä.

HUVILAPALSTAT 245 JA 246 (EI OMISTAJIA TIEDOSSA)
Jääneet teollisuusrakentamisen alle.

Huvilapalstat 236-246

VANHAN VAASAN KANAALIN MEREN PUOLEINEN ALUE

Kesäajan vuoksi alueella ei pystynyt tehdä täydentävää inventointia. Kasvillisuus peittää täysin vanhoista huviloista jäljellä olevat rakenteet. Lisäksi inventoitavana olisi ollut muutama saari, joihin ei ollut mahdollisuutta päästä.

HUVILAPALSTA 218, K. HIETALA.

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 24.

HUVILAPALSTA 219, K.A. STENMAN.

Ei mahdollisuutta inventointiin.

HUVILAPALSTA 220, E.BLÅFIELD.

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 25.

HUVILAPALSTA 221, E.RANTALA.

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 21.

HUVILAPALSTA 222

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 22.

HUVILAPALSTA 223, A.SIPPOLA.

Ei mahdollisuutta inventointiin.

HUVILAPALSTA 224, A.TEERIMÄKI.

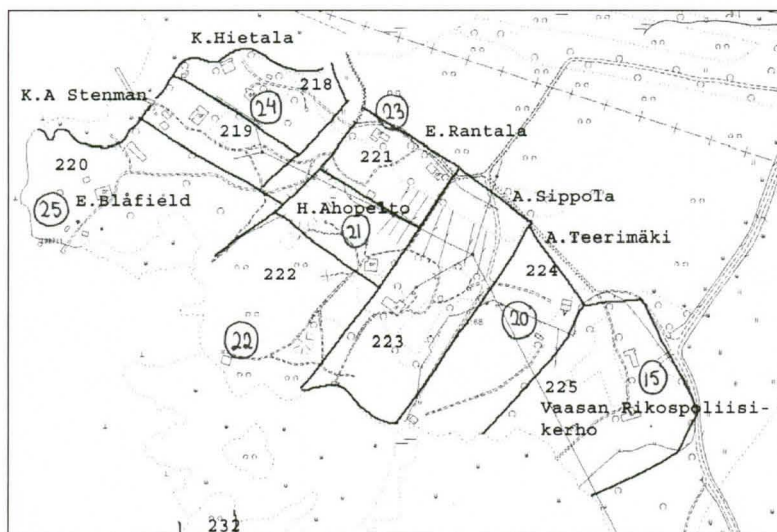
Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 20.

HUVILAPALSTA 225, VAASAN RIKOSPOLIISIKERHO.

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 15.

HUVILAPALSTA 232 (SAARI).

Ei mahdollisuutta inventointiin.

HUVILAPALSTA 227, A.HAKOLA.

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 16.

HUVILAPALSTA 228, BJÖRN WILHELM SCHILDT.

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 17.

HUVILAPALSTA 229, A.AHLQVIST.

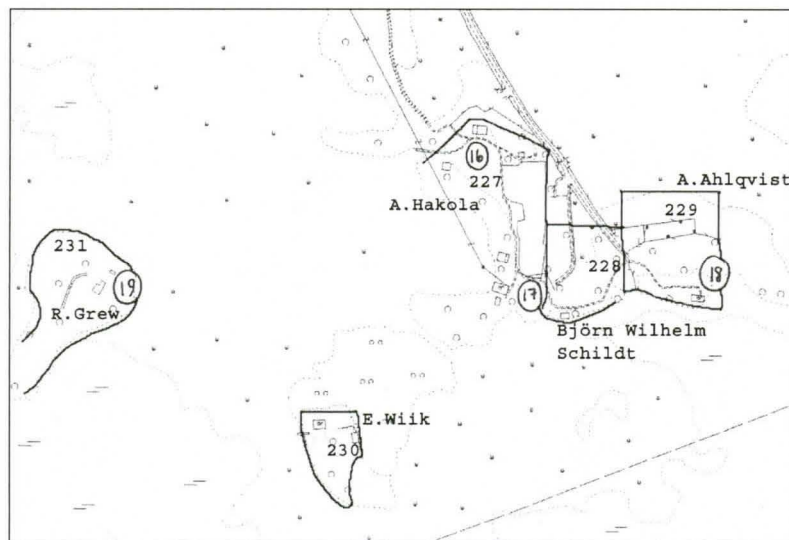
Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 18.

HUVILAPALSTA 230 (SAARI), E.WIIK.

Ei mahdollisuutta inventointiin.

HUVILAPALSTA 231 (SAARI), R.GREW.

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 19.

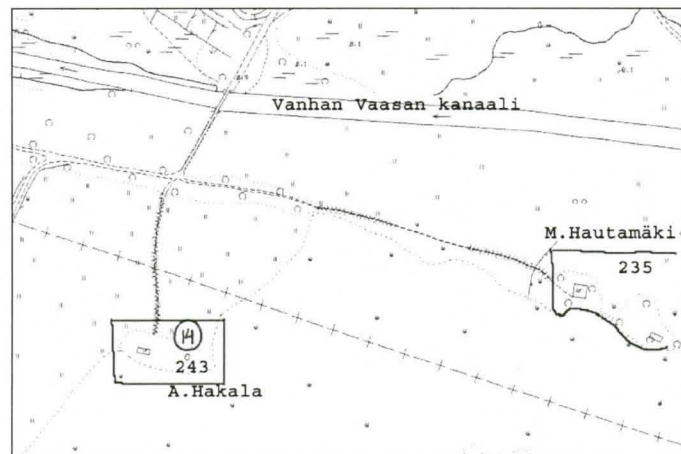
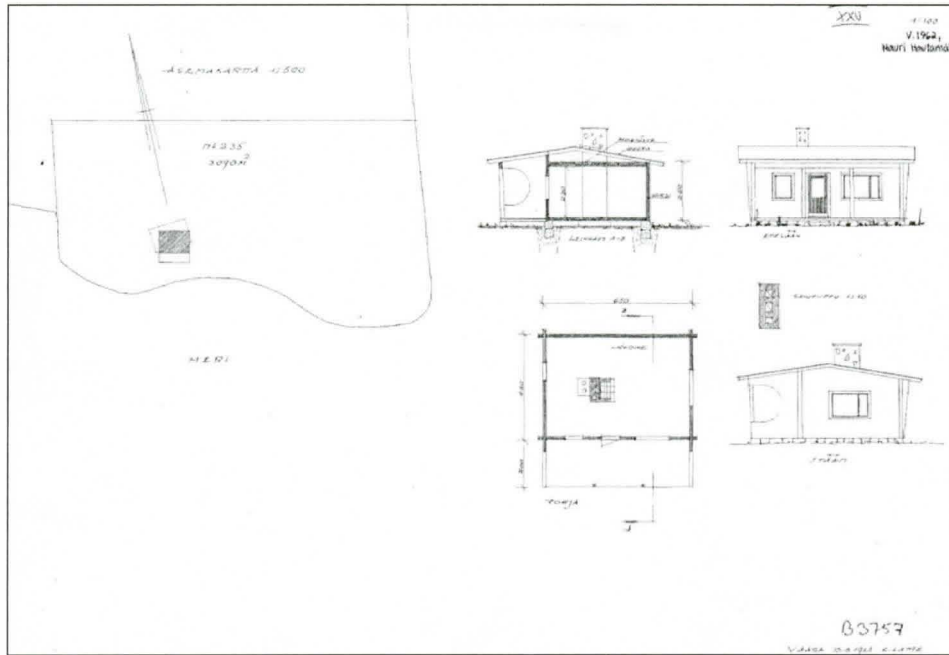

HUVILAPALSTA 234, A.HAKALA.

Inventoitu vuonna 1995, inventointiluettelo numero 14.

HUVILAPALSTA 235, M.HAUTAMÄKI.

Kaupungin keskusarkistosta löytyi piirustukset, joilla Mauri Hautamäki on hakenut rakennuslupaa vuonna 1962:

Huvilapalstat 234 ja 235

LIITELUETTELO

LIITE 1: Vaasan alueelle tehty kasvillisuusinventointi, Suvilahden alueen kartta

LIITE 2: Suvilahden huvila-alueen tontit

LIITE 3: Kopiot Suvilahden kartoista

LIITE 4: Vaasa-lehti, 30.6.1960, nro 26.

LIITE 5: Herman Rosenberg

LIITE 6: Frithjof Antell

LIITE 7: Oskar Tuomela

LIITE 8: Vanhoja valokuvia, Anna-Maija Salo.

LÄHTEET

- 1) <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=232&lan=fi>
- 2) <http://www.nba.fi/fi/rakennukset>
- 3) Viheralueiden hoito- Vaasan kaupunki, Kaupunkisuunnitteluvirasto, yleiskaavaosasto 1990
- 4) http://www.porstuakirjastot.fi/files/22/kokkoboletsa_klmetinsaareksi.htm
- 5) www.suvalahtiseura.net
- 6) www.vaasa.fi/356512.shtml
- 7) Tilastotieto vuodelta 2003 <http://www.vaasa.fi/260027.shtml>
- 8) Etelä-Pohjalaisia elämäkertoja, Etelä-Pohjanmaan Maakuntaliitto

HENKILÖHAASTATTELUT

Tero Kivistö
Pentti Nieminen
Reino Tikka
Anna-Maija Salo

KARTAT YM. MATERIAALI

Vaasan kaupungin keskusarkisto
Maakunta-arkisto (erityiset kiitokset Christer Jernille ja Mikko Vähä-Koivistolle)
Vaasan kaupungin tekninen toimi
Vaasan kaupungin suunnitteluvirasto
Pohjanmaan museo
Anna-Maija Salo

LIITE 5

ROSENBERG, PETTER HERMAN

Petter Herman Rosenberg syntyi Vaasassa maaliskuun 21. päivänä 1798. Hänen vanhempansa (ilman avioliittoa) olivat Pohjanmaan jalkaväkirykmentin majuri Petter Herman Aurivillius, aateloituna ja adoptoituna Rosén von Rosenstein ja sepäntytär Anna Beata Spångberg. Sukunimen Rosenberg hän lienee muodostanut yhdistämällä isänsä ja äitinsä nimet.

13-vuotiaana Rosenberg pääsi Korsholman eteläisen kihlakunnan kruununvoudin palvelukseen ja osoitti varhain harvinaista lahjakkuutta etenkin taloudellisissa kysymyksissä. Vuonna 1815 hänestä tuli mainitun kihlakunnan vt. henkikirjoittaja ja 1818 vt. kruununvouti. Vuonna 1824 hänet nimitettiin saman kihlakunnan vakinaiseksi kruununvoudiksi. Vuonna 1854 hän sai kollegiasessorin ja 1858 kamarineuvoksen arvonimen. Hän otti eron virastaan viimeainittuna vuonna.

Kruununvoutina ollessaan rahvaat luottivat häneen suuresti. Hän valvoi vararikkoja sekä selvitti ja jakoi tientekovelvollisuuksia taitavasti ja toimi suuremmissakin kunnallisissa asioissa sovittelijana ja tehtävien jakajana. Lisäksi hän oli mukana monissa erilaisissa komiteoissa. Samassa kihlakunnassa nuoruudestaan saakka palvelleena hän tunsu perinpohjin virka-alueensa kameraaliset olot ja useimmat asukkaista hän tunsu henkilökohtaisesti. Kerrotaan, että hän oli hyvin selvillä etenkin heidän raha-asioistaan.

Rosenberg varttui köyhissä oloissa, mutta osoitti jo varhain ilmeistä liikemiesneroutta. Vuosien mittaan hän hankki melkoisen omaisuuden, josta suurimman osan hän lienee luonut rahanvaihdoksen yhteydessä 1840. Silloin hän osteli rahavaalta suuret määrät Ruotsin seteleitä ja tarjosi niitä sitten lunastettaviksi. Myöhemmin hän harjoitti tuottavaa viljakauppaa ja antoi talonpojille viljaa myös velaksi. Kerrotaan, että näissä toimissaan hän ei aina malttanut olla käyttämättä hyväkseen sitä luottamusta, jota hän väestön keskuudessa nautti, ja että eräät hänen viljakauppansa suurten nälkävuosien aikana hipoivat rikoslakia.

Petter Herman Rosenberg asui Vaasassa ja hänellä oli myös kesähuvila vanhan sataman ulkopuolella. Rosenberg kuoli Vaasassa 20.1.1874. Varsinaisen syntymäpaikkansa Mustasaaren kirkolle hän lahjoitti 20 000 mk uusien urkujen hankkimista varten ja samanlaiseen tarkoitukseen hän vuonna 1860 lahjoitti Koivulahden kirkolle 5000 ruplaa. Ennen kuolemaansa hän vielä lahjoitti Korsholman eteläisen kihlakunnan kunnille 50 000 mk pysyväiseksi rahastoksi, jonka korot oli vuosittain jaettava apua tarvitseville. Herman Rosenbergin avioton poika Herman Frithijof Antell peri isänsä suuren omaisuuden, muodosti ns. Antellin kokoelmat ja lahjoitti sekä ne että muunkin omaisuutensa Suomen kansalle. Tämä Herman Rosenbergin nimeä kantava rahasto oli suurin lahjoitus, mikä siihen mennessä oli Suomen tieteen hyväksi tehty.⁸

LIITE 6

ANTELL, HERMAN FRITHIJOF

Lääketieteen lisensiaatti ja suurlahjoittaja Herman Frithijof Antell syntyi Mustasaaren Höstveden kylässä 28.1.1847. Hänen vanhemapansa (ilman avioliittoa) olivat kamarineuvos Herman Rosenberg ja Brita Kaisa Anttila. Sukunimi Antell on äidin nimestä tehty ruotsinkielinen muunnos. Antellin äiti kuoli pojan ollessa 7-vuotias ja isä Rosenberg sijoitti hänet sen jälkeen kasvatiksi alemman keskisäädyn perheisiin. Kamarineuvos huolehti poikansa kasvatuksesta ja koulunkäynnistä, mutta ylen antelias hän ei suinkaan ollut. Antellin lapsuus oli karu ja iloton. Kesäisin hän oli karjapaimenena, talvisin hän sai jonkunlaista kouluopetusta. Vuonna 1861 Antell muutti leskeksi jääneen isänsä luokse tämän itselleen uuteen Vaasaan rakennuttamaan taloon, josta tuli Antellin elämänikäinen koti. Koulussa Antell edistyi hyvin ja oppi läksynsä vähällä lukemisella. 18-vuotiaana hän tuli ylioppilaaksi Vaasan kimnaasista 1865 ja neljä vuotta myöhemmin hän suoritti filosofian kandidaatin tutkinnon Helsingin yliopistossa. Maisteriksi valmistuttuaan hän alkoi opiskella lääketiedettä ja suoritti 1871 lääketieteen kandidaatin ja 1874 lisensiaatin tutkinnon korkein arvosanoin.

Antellin opiskeluajat sattuivat erääseen maamme historian kaikkein onnellisimmista ajanjaksoista. Aleksanteri II:n hallituskausi oli sekä taloudellisen että sivistyksellisen nousun aikaa. Noina vuosina juurtui Antellin mieleen harras isänmaanrakkaus, joka seurasi häntä läpi elämän ja satoi hänet kotimaahan senkin jälkeen, kun suuret pääkaupungit olivat tulleet hänen vakinaiseksi kodikseen. Kun Rosenberg tammikuussa 1871 kuoli, havaitsi Antell olevansa silloisen Suomen oloissa satumaisen omaisuuden haltija. Rosenberg jätti pojalleen suuren omaisuutensa pääosan, noin 1 200 000 kultamarkkaa.

Antell jatkoi opintojaan Tukholmassa ja valitsi erikoisalakseen oftalmologian, silmälääketieteen. Myöhemmin hän opiskeli Pariisissa ja Lontoossa useiden etevien professorien johdolla. Juuri ennen kuin hänen piti saavuttaa lääketieteen ja kirurgian tohtorin arvio Ranskassa hän kuitenkin jätti kaiken sikseen. Hänessä oli äkkiä herännyt kiihkeä halu kerätä antiikki- ja taide-esineitä ja niin hän lähti pitkille matkoille vieraisiin maanosiin, kohteina oli muun muassa Japani, Kiina, Intia, Egypti, Algeria ja Tyynenmeren saaret. Matkoiltaan hän toi mukanaan arvokkaita taide- ja taideteollisuusesineitä. Lisäksi hän sai haltuunsa arvokkaan raha- ja mitalikokoelman, jonka keräämisen ruotsalainen runoilija Carl Johan Gustaf Snoilsky oli pannut alulle. Antellin kiinnostus taiteeseen kasvoi tieteellisluontoiseksi kokoilutyöksi ja kyseinen rahakokoelma käsitti Antellin kuollessa n. 7000 numeroa suomalaisia ja ruotsalaisia rahoja sekä mitaleita.

Vuodesta 1877 alkaen Antellilla oli pysyvä koti Pariisissa. Hänelle kertyi siellä arvoesineitä maailman kaikilta kulmilta: sinettejä ja vaakunoita, kultaa ja hopeaa, maalauksia ja veistoksia, kirjoja ja valokuvia, aseita ja itämaisen taideteollisuuden tuotteita, vanhoja käsikirjoituksia ja etnograafisia harvinaisuuksia, suomalais-ugrilaisia löytöjä Keski-Aasiasta ja esineitä, jotka oli kaivettu esiin Musa Verden kallioasumuksista Coloradossa. Antellin omaisuutta ei saattanut edes rahassa arvioida.

Pariisissa oleskelevat suomalaiset taiteilijat kuuluivat Antellin ystäväpiiriin ja näiltä hän osti suuren määrän teoksia, jotka myöhemmin yhä nostivat Antellin kokoelmien arvoa. Antell oleskeli talvikaudet Pariisissa, mutta kesän tullen hän säännöllisesti saapui Vaasaan, ja piti kuolemaansa saakka isänsä rakennuttaman talon hallussaan. Kesäisin myös potilaat saapuivat hänen vastaanotolleen. Silmälääkärinä arvostettiin hänet sangen korkealle ja hänen ystävällisyyttään kiitettiin laajalti maakunnassa.

Kun Antell myöhään syksyllä 1892 lähti viimeisen kerran Vaasasta, ei hän enää ollut täysin terve. Seuraavan vuoden alussa hän vietti jonkin aikaa Italiassa, mutta sielläkään ei terveys enää ottanut palatakseen. Sairaus vei hänet ennen pitkää hautaan. Hän kuoli Pariisissa 6.4.1893.

Lokakuun 1. päivänä 1891 oli Antell Vaasassa allekirjoittanut testamentin, jossa hän osoittautui laajakatseiseksi kulttuuripersonallisuudeksi. Kaikki kokoelmansa sekä miljoonan kultamarkkaa hän lahjoitti Suomen kansalle maininnalla, että tämän tulisi olla perustana Suomen Kansallismuseolle. Helsingin Yliopisto sai lisäksi 800 000 markan suuruisen kamarineuvos Herman Rosenbergin nimeä kantavan stipendirahaston. Suuren lahjoituksen Antell teki myös Ruotsin pohjoismaiselle museolle ja kaunokirjalliselle akatemialle. Ainoa ystävä, jota Antell testamentissaan muisti, oli hänen kamaripalvelijansa Francoise, joka sai elinkoron. Omia kouluaikojaan muistaen Antell antoi Vaasan ruotsalaiselle lyseolle 100 000 markan stipendirahaston, jonka korot oli käytettävä varattomien oppilaitten hyväksi. Antellin testamenttilahjoitukset olivat suurimmat, mitä suomalaisen kulttuurin osaksi siihen mennessä oli tullut. Koko testamentin henki -sekin että Antell määräsi stipendirahastot kantamaan isänsä nimeä- todistaa todellista mesenaatin luonnetta. Vaikka Suomen markan arvo onkin 1890-luvun jälkeen suuresti pudonnut, ovat toisaalta Kansallismuseossa ja Ateneumissa säilytettävät Antellin kokoelmat tavattomasti nousseet arvossa. Antell esitti jo eläessään toivomuksen, että hänet haudattaisiin Vanhassa Vaasassa sijaitsevalle Kappelinmäen hautausmaalle missä hänen vanhempansakin olivat saaneet viimeisen leposijansa. Tämä toivomus toteutui kesäkuussa 1893.⁸

LIITE 7

TUOMELA, ANTTI OSKAR

Toimitusjohtaja Antti Oskar Tuomela syntyi Alajärvellä joulukuun 25. päivänä 1871. Hänen vanhempansa olivat poliisikonstaapeli Emanuel Hannunpoika Logren ja Johanna Juhontytär Anttila. Oskar Logren, vuodesta 1906 alkaen Tuomela, alkoi elämänuransa liikemiehenä, perustaen kaupan Alajärven Hoiskoon 1890-luvun alussa. Jo tällöin hän toimi myös poliisina isänsä rinnalla sekä oli pystyvänä miehenä mukana yleisissä asioissa. Kirkonkylään hän muutti 1898 ostettuaan kauppiaas Könösen kaupan. Tällöin hän joutui mukaan yleisiin asioihin entistä enemmän. Esimerkiksi vuonna 1904 hän oli perustamassa Alajärven säästöpankkia ja tuli sen hallitukseen puheenjohtajaksi. Tässä esimiehen asemassa hän ainakin parina ensimmäisenä vuotena oli samalla pankin kamreeri; hallituksen esimiehenä hän oli vuoteen 1913 asti, jolloin hän myi kauppansa ja siirtyi Vaasaan Tukkukauppiaitten yhdistyksen asiamieheksi. Vaasassa Tuomelasta tuli pian 1915 perustetun Vaasan kenkätehtaan johtaja, ollen tehtaan johdossa kuolemaansa asti. Kunnallisessa elämässä Tuomela oli useita vuosia Alajärven keskeisimpiä henkilöitä. Jo 1893 hänet valittiin kunnan tilintarkastajaksi, jona hän toimi kymmenkunta vuotta. Melkein yhtä kauan hän oli myös kuntakokouksen varapuheenjohtaja. Lisäksi hän kuului monet vuodet Vaasan kirkkovaltuustoon, samoin kuin kirkkoneuvostoonkin. Hän oli innolla puuhamassa rukoushuonetta, toimien rukoushuoneyhdistyksen johtokunnan puheenjohtajana kuolemaansa saakka. Kotipitäjässään Alajärvellä kunnallisiin tehtäviin tottuneena, seurasivat häntä myös Vaasassa monet kunnalliset luottamustoimet. Hän oli paljon käytetty tilintarkastaja, kuului Vaasan suomalaisen säästöpankin isännistöön, Suomalaiseen seuraan ja suomalaiseen klubiin. Lisäksi kuului hän monien yhtiöitten johtokuntiin ja oman alansa kenkäteollisuusliiton johtoelimiin. Hän oli luonteeltaan rauhallinen, tahtoen kaikki hänelle uskotut tehtävät hoitaa luottamusta ansaitsevalla tavalla. Runsaiden tehtävien painosta hänen sydämensä väsyi, minkä vuoksi hän matkusti Saksaan Nauheimin kylpylaitokselle hoitoa saamaan. Kuukauden kuluttua hän lähti sieltä kotimatkalle, mutta sydänhalvaus kohtasi hänet Tukholmassa hotellin aulassa. Hän kuoli Vaasassa syyskuun 28. päivänä 1928.⁸

Oskar Tuomela Nauheimissa 16.9.1928
(kuvassa oikealla), Anna-Maija Salo

29.5.2006

Suvilahden asuntomessukaavan tarkistuskäyntilausunto 18.5 käynnin perusteella
Ahvensaari (Mukaan lukien lisätietoja Pikisaaret ja Svartö – alueilta)

Alueen rakennuskannasta ja kulttuuriympäristöistä (mukaan lukien historiallisen ajan muinaisjäänteet) on Pohjanmaan museo tehnyt kaksi inventointia (1995/2005). Museoon tulleen yhteydenoton (Waxlax) perusteella lisäselvitykset ovat edelleen tarpeellisia mm- alueella olevista merkkikivistä. Asian johdosta kutsuttiin koolle kokous paikanpäälle Ahvensaareen 18.5.2006 klo 13.00. Läsnä olivat:

- Pentti Rislä, maakunta-arkeologi
- Kaj Höglund, maakuntamuseotutkija
- Christer Waxlax, kotiseutututkija
- Runar Nieminen, kotiseutututkija
- kaavoitusarkkitehti Jussi Hallasmaa ei työkiireiden vuoksi päässyt paikalle.
- paikalla oli myös Waxlaxin invataksin kuljettaja

Todettiin, että kohteet on merkittävä karttaan, mutta kohteiden koordinaatit tulee tarkistaa vielä. Sovittiin, että tarkistetaan myös Svartön kohteet (museosta Andersson, E. Salminen ja S. Heikkinen ovat Waxlaxin mukaan käyneet Svartössä paikalla tutkimassa joskus aikaisemmin, mutta käynnistä ei ole valokuvia tai tehty raportteja. Salminen ja Andersson vahvistivat myöhemmin käyneensä paikalla). Myös Pikisaaren rajakivet ja aitanpohjakivet ovat syytä säästää ja merkitä kartalle. Svartön telakan, joka kuuluu vähintään maakunnallisesti arvokkaisiin alueisiin, paikalla on Waxlax tehnyt alla mainitut huomiot.

Kokous päättyi n. klo 15. Pentti Rislä laati kaavoittajalle kartan, jossa on kohteiden summittainen sijainti. Kaavoitusarkkitehti Hallasmaa ilmoitti, että kaikki kohteet jäävät kaavoitettavan asuntomessualueen ulkopuolelle.

Lista arvokkaista rajakivistä ja muista kohteista:

Kartan merkinnät ylhäältä alas:

- **RSTEN**. Vanha Klemetsön kylän ja Vaasan kaupungin välinen rajakivi, kuvattu (mitat yms.) mainittu historiallisissa kartoissa ja asiakirjoissa

- **47 RSTEN** Uudempi rajakivi Kl. ja V. välillä. Merkintöinä risti ja numero 47

- **VK1605** Vanha, ilm. vuodelta 1605 oleva 2,5x2,5 hirsiarinan ympäröimä rajakivi (vesialueiden?), jossa vk1605 -merkintä.

Tarkka sijainti veneen puuttumisen vuoksi määrittämättä

- **PLVERKE** Paaluista tehty aallonmurtaja 1660-luvulta. Jäänteet edelleen nähtävissä merenpohjassa. Tarkka sijainti määrittämättä, koska sijaitsee vesialueella. Maa-alueella samalla kohtaa joitain vanhojen aittojen kolmiomaisia peruskiviä

- **VAD ÄR DET**- Suuri rajakivi vedessä/karikolla, joka on maalattu (C. Waxlax) valkoisella. Ilmeisesti merkinnät vk1605 tms. myös tässä.

- **RSTEN** Ömsanstenenama lännen puoleisella rannalla rajakivi, tarkka sijainti tarkistamatta

- **RSTEN** -----"----- itäpuoleinen rajakivi, tarkka sijainti tarkistamatta.

- **VARV** (Svartö) n. 1780 tienoilla aloittaneen telakan paikka. Kiilakivirakennelmia, patoallas meressä, yms. Alueella olevan Waxlaxin huvilan maasta löytynyt mm. taottuja nauvoja, ihmisen luita jne. sekä puinen arkku, joka on laitettu takaisin löytöpaikkaansa. Tarkastuskäynti on tarkoitus tehdä lähiviikkoina.

- **RSTEN** (Svartö) kolmikerroksinen rajakivi, jossa merkintöjä. Tämän kiven mallia Waxlax ehdotti käytettäväksi mahdollisessa tekosaareissa muistomerkkinä alueen historiallisesta käytöstä (vuosiluku 1605 jne.). Schäferiviken on kuulunut Smedsbyn kylälle.

- Lisäksi epäiltiin Ahvensaaren eteläpuolella olevan karikon mahdollisesti olevan myöskin Kriminsodan aikana rakennettu keinotekoinen karikko (lähellä vk1605 rajakiveä meressä). Joten sen mahdollinen muokkaus on suoritettava myöskin valvonnassamme. Laivaväylä Vanhaan satamaan on kulkenut aivan karikon eteläpuolella.

Lähteet: Vaasan historia I-III, H. EM Aspelin Vasa stads historia (1892), Maanmittauslaitoksen asiakirjat sekä kotiseutututkijat Runar Nieminen ja Christer Waxlax (VKL1605, Pålverke, Svartö, Pikisaaren kivet sekä vedessä olevat rajakivet, jotka hän on nähnyt ja merkinnyt ylös Munsmon olemannin opastamana). Odotamme vielä Tukholman museon raporttia yllämainituista kohteista. Saamme sen käyttöömme ilmeisesti elokuussa.

Ota kaavoittajalle lähetetystä sähköpostiviestistä 19.5.2006:

"Lähinnä olemme huolestuneet meressä, lähellä Ahvensaarta olevan rajakiven VK 1605 kohtalosta. Se ja kaikki muut rajakivet, paaluvaallonmurtajan jäänteet puhumattakaan Svartön telakasta yms. tulisi myös rauhoittaa. VK 1605 kohdalle on kenties tulossa keinotekoinen saari, mutta tämä rajakiven kohta tulisi jättää rauhaa - tai nostaa ylös nähtäville alkuperäisessä paikassaan (pilari esim. betonilla täytetyistä betonirenkaista alle?)"

29.5.2006

Kaj Höglund

maakuntamuseotutkija

VASSA, SWILBATTI, SCHÄFERINER

